192

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

30 НОЯБРЬ 1966 й.
1-йил чиқиши.
ЧОРШАНБА
№ 129.
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

КЕЧА меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советининг X чақириқ IX сессияси бўлиб ўтди.

Сессия Ўзбекистон ССР Олий Совети VIII сессиясининг «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида республика мактаблари ишини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида» қабул қилган қарорининг бажарилиши ҳамда «Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг қилинган ишлар (X чақириқ) тўғрисидаги ҳисоботи»ни муҳокама қилди.

Биринчи масала юзасидан меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари **С. Раҳматхўжаева** доклад қилди.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан депутатлар коммунистик қурилишда мактаблар олдига шарафли вазифалар қўйилганлигини таъкидлаб ўтдилар. Совет мактаби, халқ маорифи ходимлари мамлакатимизда партия ва ҳукуматнинг доимий эътибори ва ғамхўрлиги остидадир. Буни яқинда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети томонидан қабул қилинган «Ўрта умумий таълим мактаблари ишини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарори исботлайди. Бу қарорда халқ маорифи ишларини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш йўллари белгилаб берилган.

Сессияда кўрсатиб ўтилганидек, маҳаллий Советларнинг халқ маорифи органларига раҳбарлик қилиш соҳасидаги энг биринчи вазифаси умумий таълим Қонунини сўзсиз амалга оширишдан иборатдир. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари халқ маорифи органлари ва мактабларнинг педагогик коллективлари билан биргаликда мактаб ёшидаги барча болаларни мактабларга жалб қилиш соҳасида кўпгина ишлар қилдилар. Ҳозирги ўқув йилида умумий таълим мактабларига 195 минг бола ўқишга жалб этилган. Бироқ саккиз йиллик мактабларда ўқишни охиригача етказмасдан кетиб қолиш ҳоллари учрайди. Ўқувчиларнинг мактабдан кетиб қолишига асосий сабаб баъзи ўқувчиларнинг бир синфда икки йил ўтириб қолишларидир.

Умумий таълим Қонунини амалга ошириш учун мактаб ёшидаги болаларни ҳисобга олишда қатъий тартиб ўрнатиш лозим.

Умумий таълим Қонуни амалга оширишдаги камчиликлардан бири ўқувчилар ўртасида дарсдан ташқари ишларнинг яхши йўлга қўйилмаганидир. Кўпгина ўқувчилар дарсдан кейин ўзи хоҳлаган машғулот билан шуғуллана олмасдан кўчаларда қолиб кетади, уларнинг кўпчилиги мактабни ҳам ташлайди.

Болаларни ўқитиш ва тарбиялаш усулларидан бири, куни узайтирилган мактаблар ва группалардир. Бундай мактаб ва группаларда 15 мингдан ортиқ бола тарбияланмоқда. Бу ишлар 72, 47, 88, 117 ва бошқа мактабларда яхши йўлга қўйилган.

Умумий таълим тўғрисидаги Қонунни сўзсиз амалга ошириш учун барча педагогик коллективларни, жамоатчиликни, уй бошқармалари ва маҳалла комитетларини сафарбар этиш лозим. Шундай қилиш керакки, шаҳримизда биронта ҳам бола мактабдан ташқарида қолмасин.

Маълумки, мактабда асосий ўқув тарбия ишининг асосий формаси дарсдир. Ўқувчиларнинг билим даражаси ва ўзлаштириши дарснинг илмий-назарий ва методик даражасига боғлиқ. Ҳар қандай дарс болага билим берибгина қолмасдан, балки унга коммунистик тарбия ҳам бериши керак.

Сессияда кўп йиллардан буён ўқувчиларга чуқур билим бериб келаётган ўз касбининг усталари тилга олинди. Ф. Иброҳимов, К. Ҳатамова, М. Деева, С. Камолова, А. Бегишев, М. Собирова ва бошқалар шулар жумласидандир. Бундай моҳир ўқитувчилар шаҳримизда икки минг кишига яқиндир.

Барча ўқувчиларга яхши таълим-тарбия беришнинг асосий шарти ҳар бир мактаб педагогика коллективининг бирдамлиги ва уюшқоқлигидадир. Бунга Октябрь районидаги 24-мактаб (директори К. Расулев) коллективи ёрқин мисол бўла олади. Бу мактаб яқинда Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Шу билан бирга, сессияда ўқувчиларга умумий таълим беришда йўл қўйилаётган жиддий камчиликлар тўғрисида гапирилди. Ўтган ўқув йили натижаси шуни кўрсатиб турибдики, 187 минг ўқувчидан 9 минг бола синфда қолдирилган. Айниқса 156, 51, 155 ва бошқа шунга ўхшаган мактабларда ўқувчиларнинг ўзлаштириши қониқарсиз аҳволда.

Бу ва шунга ўхшаган мактабларнинг фаолиятини текшириш натижалари шуни кўрсатмоқдаки, ўқувчиларнинг яхши ўзлаштира олмаётганлигига асосий сабаб айрим ўқитувчиларнинг дарсларини илмий ва методик жиҳатдан паст савияда ўтказилиши, ҳар бир ўқувчига нисбатан алоҳида муносабатда бўлинмаслиги, мактаб ва халқ маорифи бўлимлари раҳбарларининг ўқитувчилар устидан назоратни сусайтириб юборганликларидир. Меҳнаткашлар депутатлари барча район Советларининг бурчи КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қарорида кўрсатилган вазифаларни амалга оширишда актив иштирок этишдан иборатдир.

Сессияда мактабдан ташқари ишлар, мактабда бадиий ҳаваскорлик ишларини ривожлантириш, болаларнинг эстетик ва жисмоний тарбияси, ўқитувчи кадрларни танлаш ва тарбиялаш масалаларига катта эътибор берилди.

* * *

Сессияда шаҳар ижроия комитетининг раиси **Ҳ. Асомов** ҳисобот доклади билан чиқди.

— Ўтган сайловдан буён орадан бир йилу саккиз ой ўтди. Бу нисбатан қисқа муддат. Лекин шу орада анчагина ўзгаришлар бўлди, — дейди докладчи.

КПСС XXIII съезди ва Партия Марказий Комитети Пленумларининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, шаҳар ижроия комитети, унинг бўлимлари ва бошқармалари шаҳар хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантириш юзасидан, меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан анчагина ишларни амалга оширдилар. Шаҳарни янада фаровон қилиш, янги водопровод ва канализация тармоқларини қуриш, трамвай ва троллейбус линияларини барпо этиш юзасидан катта ишлар қилинди.

Бу йил шаҳарда ишлар муваффақиятли бораётган эди. Лекин апрель ойида Тошкентда қаттиқ табиий офат рўй берди.

Зилзиладан зарар кўрган оилаларни қиш-қировли кунларга қадар бошпана билан тўла таъминлаш энг муҳим вазифа бўлиб қолди.

Биз ҳозирги кунда сессияга шуни қониқиш билан маълум қиламизки, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг улкан ёрдами туфайли барча партия, совет ва хўжалик органларининг, шаҳримиз кенг жамоатчилигининг ҳамда бутун аҳолисининг куч-ғайрати туфайли бу вазифа тўла адо этилди.

Зилзила туфайли юзага келган катта қийинчиликларга қарамай, шаҳар саноати беш йиллик дастлабки йили топшириқларини муваффақиятли адо этди.

1966 йилнинг ўн ойи мобайнида 16 минг квартира газлаштирилди. Шу жумладан ўн минг квартирага табиий газ ўтказилди. Лекин газлаштириш бўйича умумий план қониқарсиз бажарилмоқда. Янги турар жой массивларини газлаштириш ишлари айниқса суст бормоқда.

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳозирги куннинг энг жиддий проблемасидир. Гарчи шаҳарда бу йил трамвай, троллейбус ва автобус парклари анча кенгайган, янги линия ва маршрутлар ўтказилган бўлса-да, шаҳар пассажир транспортининг хизмати ошиб бораётган талабларга жавоб бермайди. Турли ташкилотларга аҳолидан тушаётган эътирозлар ана шундан далолат бериб турибди. Эътирозлар асосан ҳаракат графигига риоя қилмаслик, машина ва вагонларнинг техник жиҳатдан соз эмаслиги, айрим ҳолларда эса ҳайдовчиларнинг ўзбошимчалик билан машина ва вагонларни муддатидан илгари линиядан олиб кетишлари тўғрисида бўлмоқда.

Шаҳар телефон станциясининг фаолияти ҳам жиддий аҳволда бўлиб келмоқда. Сайловчиларнинг алоқа хизмати юзасидан берган 38 наказларининг 32 таси ҳозиргача бажарилмай келаётир.

Ҳисобот даврида шаҳар Совети 8 сессия ўтказган бўлиб, уларда шаҳар хўжалигини янада ривожлантириш, бўлим ва бошқармаларнинг ишини яхшилаш билан боғлиқ бўлган муҳим масалалар кўриб чиқилди.

Доимий комиссиялар хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда ижроия комитетга катта амалий ёрдам кўрсатдилар, шаҳар Совети сессияларида ва ижроия комитет йиғилишларида масалалар тайёрлаш ишида актив қатнашдилар.

Қурилиш ва архитектура бўйича (раиси ўртоқ Қаюмов), уй-жой хўжалиги (раиси ўртоқ Туренко), соғлиқни сақлаш (раиси ўртоқ Масусов), савдо ва жамоат овқатланиш (раиси ўртоқ Пивкина), бюджет-молия (раиси ўртоқ Аношкин) доимий комиссиялари яхши ишлаганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак.

Ижроия комитет ишларида Алиева, Барановский, Ниёзбекова, Рўзиев, Афанасьева, Черепанов, Раимова, Сундукова, Юнусхўжаева, Ильюкевич, Сухорутченко, Захаров, Зайко, Шевченко, Эшонхўжаева, Каспаров, Отабекова ва бошқа кўпгина депутатлар актив қатнашдилар. 300 дан ортиқ депутат меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини текшириш ва кўриб чиқишда қатнашди.

Бироқ бизда шундай депутатлар ҳам борки, улар сайловчилар билан мунтазам алоқада бўлмайдилар, ижроия комитет ишларида аҳён-аҳёнда қатнашадилар.

Ҳар бир депутат яқин вақтлар ичида ўз қилган ишлари юзасидан сайловчилар олдида ҳисоб бериши зарур.

Шаҳар ва район Советларига сайловлар вақтида сайловчилар наказлар беришган эди. Ижроия комитет буларни умумлаштириб, 310 наказни бажариш учун қабул қилди, шундан 221 таси бажарилди. 26 таси бажарилиш арафасида турибди.

СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларига депутатларига сайловчиларнинг наказларини бажариш билан боғлиқ бўлган масалаларга, юқори органлар ва ўз қарорларимизни бажаришни контроль қилишга катта эътибор бериб келинди ва эътибор берилмоқда.

Меҳнаткашларнинг хат ва шикоятларига ҳамда илтимос билан келувчиларни қабул қилишга муносабат анча яхшиланди.

Шуни айтиб ўтиш кераки, шаҳар ижроия комитети ва район Советининг уларнинг аппаратлари ишларида ҳали ҳам жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Ижроия комитетлар аппарат ишида оперативлик ва ишда қатъийликка эришмаётирлар. Биз кўпгина қарорлар қабул қиламизу, уларнинг бажарилиши билан етарли даражада қизиқмаймиз. Гражданларнинг шикоят ва аризаларига, меҳнаткашларнинг хатларига нотўғри муносабатда бўлиш фактлари бутунлай тугатилган эмас. Буларнинг ҳаммаси аппарат фаолиятини жиддий равишда яхшилаш, ижроия комитетларининг, депутатлик комиссияларининг ва ҳар бир депутатнинг умуман иш услуби ва методини такомиллаштиришни талаб этади.

* * *

Сессияда иккинчи масала юзасидан халқ контроли ходими **З. Туренко**, Фрунзе район ижроия комитетининг раиси **Т. Эргашев**, қурувчилар бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Х. Қорабоев**, пассажирлар ташиш автомобиль трестининг бошқарувчиси **Т. Хўжаев** ва «Водоканал» трестининг бошқарувчиси **М. Хўжаев** ўртоқлар шаҳар Совети ва унинг бўлимлари ҳамда бошқармалари фаолиятини яхшилашга оид таклиф ва фикрлар билан сўзга чиқдилар.

Сессия муҳокама қилинган масалалар бўйича конкрет қарорлар қабул қилди.

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан музокараларда савдо ва озиқ-овқат доимий комиссиясининг раиси **А. Пивкина**, халқ маорифи доимий комиссиясининг раиси **А. Алиева**, Ленин район ижроия комитети раисининг ўринбосари **Д. Шохбозов**, 59-мактаб директори **Г. Раҳматуллаева** ва шаҳар партия комитетининг секретари **Р. Бобожонова** ўртоқлар сўзга чиқдилар.

ПРОПАГАНДИСТЛАР ОВОЗИ ОТАШИН ЯНГРАСИН

ШАҲАР «БИЛИМ» ЖАМИЯТИ ПРАВЛЕНИЕСИ ПЛЕНУМИ

Улуғ саналар — Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб нишонлаш учун бошланган умумхалқ ҳаракатида «Билим» жамиятининг роли ва тутган ўрни масалалари жамият шаҳар ташкилотининг бўлиб ўтган пленумида муҳокама қилинди.

«Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан лекция ва пропаганданинг турли оммавий формаларини кучайтиришда шаҳар ташкилотининг вазифалари» ҳақида шаҳар партия комитетининг секретари Р. Н. Бобожонова доклад қилди.

— Деярли ҳар куни корхона ва муассасаларда, қурилишларда, ўқув юртларида, сарой ва клубларда, — дейди докладчи, — лектор, пропагандист ва агитаторнинг Октябрь революциясини, социализм ғалабасини ва коммунизм учун олиб борилаётган курашни улуғловчи овози янграйди. Меҳнаткашларга, айниқса ёш авлодга халқимизнинг, шонли ленинчи партиямизнинг қаҳрамонона кураш йўлларини аниқ ва равшан тасаввур эта билишларига эришишимиз лозим. Ижодий кучимизни ҳали баъзи кишилар онгидаги дин сарқитларидан халос этишга, интернационал тарбияни кучайтиришга, халқлар дўстлиги ва совет ватанпарварлигини пропаганда қилишга янада кўпроқ сарф этайлик. Докладда айтилган бу фикрлар пленумда сўзга чиққан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих ва археология институти партия ташкилотининг секретари, тарих фанлари кандидати К. Оқилов, Ленин район «Билим» жамияти правлениесининг раиси, техника фанлари кандидати В. Биков, Тошкент Ирригация институтининг доценти, техника фанлари кандидати Е. Песинов, шаҳар «Билим» жамияти правлениесининг раиси, геология-минералогия фанлари доктори, профессор О. Исломов ўртоқлар ҳам таъкидлаб ўтдилар.

Пленум муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди ва тадбирлар белгилади.

Тошкент кабель заводининг моҳир сим ўровчиси коммунист К. Тожибоева Октябрнинг 50 йиллик байрамига муносиб меҳнат совғаси тайёрламоқда.

А. Палехов фотоси.

ФАРҒОНА ҲИММАТИ

— Зилзиладан кейин Фарғонага кўчиб келган тошкентликлар қандай яшашяпти? Тошкентни қайта тиклашда Фарғона қандай ёрдам кўрсатяпти?

Бу саволларга Фарғона шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари **А. А. Апазов** қуйидагича жавоб берди:

— Ҳозир Фарғонада тошкентликлардан 300 оила шинам уйларда истиқомат қилмоқда. Улар асосан Кергели ва Фрунзе массивларида жойлашган. Бизнинг меҳмонларимиз ўз касблари бўйича меҳнат қилмоқдалар.

Фарғонадаги 8-қурилиш тресті бизнинг лойиҳамиз асосида Тошкентда 44 квартирали турар жой биноси қуриб бермоқда. Бу уйлар шу йил фойдаланишга топширилади. Қурилиш деталлари ва панеллар Фарғонадаги уйсозлик комбинатидан пешма-пеш етказиб берилмоқда. Бу уйларнинг қурилишида 200 га яқин фарғоналик тажрибали бинокорлар ишлашмоқда.

Хуллас фарғоналиклар ўз сўзларининг устидан чиқмоқдалар. Лекин... тошкентликларга аниқроғи Тошкентдаги лойиҳалаш ва қурилиш ташкилотларига эътирозимиз бор. Қурувчиларимиз Чилонзор массивида 44 квартирали битта уйни аллақачон битказиб қўйишган. Шунга қарамай бу уйнинг хоналари ҳанузгача қулуфлоғлиқ. Тошкентликлар зичлаштирилган квартиралардан бу уйларга кўчиб ўтишлари ва бемалол яшашлари мумкин эди. Афсуски бу уйнинг инженерлик коммуникациясини қуриш масаласи ҳамон ташлаб қўйилган. Биз бу масаланинг тезроқ ҳал этилишини истаймиз.

АФРИКАЛИКЛАР БИЛАН БИРДАММИЗ!

Пойтахтдаги 170-мактабнинг кенг ва ёруғ зали байрамлардагидек безатилган. Мактабнинг ўқитувчилар ва ўқувчилар коллективи, қўшни ташкилот ва муассасаларнинг хизматчилари, кенг жамоатчилик зални тўлдириб ўтиришибди. Бу ерда Африка кунига бағишланиб кеча ўтказилди. Кечага Африка мамлакатлари ва чет эллардан ўқиш учун Тошкентга келган студентлар таклиф қилинган.

Дўстлик кечасини Африка мамлакатлари билан бирдамлик Ўзбекистон республика комитетининг масъул секретари ўртоқ Қ. Тўлаганов қисқача кириш нутқи билан очади. Ўртоқ Тўлаганов Африка мамлакатларини ўз кўзи билан кўриб келган Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа боғлаш Ўзбекистон жамиятининг референти Ж. Шариповага сўз беради. Жанна Шарипова Сиера Леонье, Сенегал ва бошқа мамлакатларда бўлиб, олган таассуротларини залда ҳозир бўлганларга мароқ билан ҳикоя қилиб берди.

Бу ерга меҳмон бўлиб келган чет эллик студентлар номидан вьетнамлик Зонг, кубалик Бернардино Лескано ва бошқалар табриқ нутқи сўзладилар. Шундан кейин мактаб ўқувчилари меҳмонларни табриклайдилар ҳамда уларга ўзлари тайёрлаган совға-саломларини топширадилар. Сўнгра мактаб бадиий ҳаваскорлари кучи билан концерт қўйиб берилди.

Кеча қатнашчилари Африка ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи ҳужжатли фильмни томоша қилдилар ва М. Горький номидаги болалар паркининг эстрада оркестри ижро этган куйларни тингладилар.

Африка мамлакатлари билан бирдамлик Ўзбекистон республика комитети, М. Горький номли болалар парки ҳамда 170-мактабнинг комсомол ташкилоти биргаликда уюштирган кеча жуда мароқли ўтди ва унинг қатнашчиларида катта таассурот қолдирди.

ОБ-ҲАВО

Ҳаво очиқ, бугун кечаси 1—3 даража совуқ, эртага кундузи 12—14 даража иссиқ бўлади.

Тошкентнинг йўлдош шаҳри — Сергелида янгидан-янги маданий-маиший объектлар аҳоли хизматига топширилмоқда.

Суратда: яқинда ишлай бошлаган янги Универмагда дастлабки савдо пайтини кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотоси.

Бугунги янгиликлар

ОЛТИН ВОДИЙГА

Алишер Навоий номидаги ўзбек Давлат академик Катта театрининг артистларидан катта бир группаси бугун Фарғона водийсига сафарга чиқди. 60 кишилик бу коллектив Фарғона водийсининг Андижон, Наманган, Фарғона ва Қўқон шаҳарларида гастролда бўлади. Санъат усталарининг катта программасида классик репертуарларнинг бешта катта саҳна спектакли бор. Солистлар орасида Страхова, Труевцев, Борухов каби кўпгина таниқли ижрочилар бор. Шуниси қизиқарлики, гастролга жўнаб кетувчилар учун кичик ҳажмда саҳна декорацияси тайёрланган. Бу декорациялар кичик саҳналарда томоша кўрсатиш учун жуда қулайдир.

Гастроль қатнашчилари Фарғона водийси меҳнаткашларига бир ой давомида томоша кўрсатадилар.

ПОЙАФЗАЛЧИ РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР

Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикасининг рационализаторлари ўзларининг фойдали таклифлари билан бу корхонага катта ёрдам келтирмоқдалар. Улар таклиф этган фойдали маслаҳатлардан 51 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Фабрика ихтирочилари ва рационализаторлари бу билан ўз корхоналарига 62 минг сўмлик фойда етказдилар.

Фабриканинг кекса ишчиларидан К. А. Горбачев киритган таклиф энг қимматлидир. Унинг ихтироси меҳнат шароитини яхшилабгина қолмай, шунинг билан бирга ишлаб чиқариш эстетикасини янада яхшилади.

Н. В. Ильин фабрикада бош механик бўлиб ишлайди. У шу кунгача таклиф этган рационализаторлик таклифларининг тўрттаси ишлаб чиқаришда жорий этилган. У пойафзалларга ишлатиладиган резина деталларни ишлаб берувчи янги машинани яратишда катта ҳисса қўшди.

ЭРТАГА — МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Социалистик халқ хўжалигида нарх-навонинг ўрнатилиши қандай роль ўйнайди? Улгуржи ва чакана нархлар қандай белгиланади. Давлат нарх-наво комитети нима мақсадда тузилган ва улар қандай иш олиб борадилар? — бу саволларга ва саноат маҳсулотларининг нархларини қайта кўриб чиқиш, коммунал-маиший хизмат кўрсатишдаги нархлар ва тарифларни тартибга келтириш билан боғлиқ бўлган бир қанча саволларга Ўзбекистон ССР Госплани ҳузуридаги Давлат нарх-наво комитетининг ходимлари матбуот конференциясида жавоб берадилар. Бу матбуот конференциясини Ўзбекистон Журналистлар союзининг иқтисодий темаларда ёзадиган журналистлар секцияси ташкил этмоқда.

Матбуот конференцияси эртага, 1 декабрда соат 16 да А. Тўқай кўчасидаги 5-уйда жойлашган Давлат нарх-наво комитетининг биносида (Республика Министрлар Совети собиқ биносининг чап қанотида) ўтказилади.

Матбуот конференциясига истаган кишилар келиши мумкин.

ЖАМОАТЧИЛИК АСОСИДА

Чилонзор район маданият бўлимининг мудири Воҳид Одилов телефон орқали редакциямизга қуйидаги хуш хабарни етказди:

— Бугун Чилонзор район ижроия комитети ҳузурида тарихий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза қилувчи район комитети тузилди. Партия, совет, илмий ва жамоатчилик ташкилотларининг энг актив вакилларидан 19 кишилик ташкилий комитет тузилди.

Комитет аъзолари жамоатчилик асосида иш олиб борадилар. Ташкилий комитет бугунги дастлабки кенгашида декабрь ойида район жамиятининг биринчи таъсис конференциясини чақиришга қарор қилди.

Ташкилий комитет аъзолари ҳозирда райондаги корхоналарда, маҳалла, мактаб ва ўқув юртларида жамиятнинг бошланғич ташкилотларини тузиш юзасидан тайёргарлик ишлари олиб боришмоқда. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги шарафига тарихий ва маданий ёдгорликларни аниқлаш, ҳисобга олиш ҳамда уларни реставрация ва муҳофаза қилишни жамият ўз олдига вазифа қилиб қўйди.

ЖУРНАЛИСТЛАР АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

Бугун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриёти мажлислар залида пойтахт ва пойтахт область журналистлари активининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Журналистларнинг иккинчи Бутуниттифоқ съезди иш якунлари ҳамда пойтахт ва область журналистларининг вазифалари тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети матбуот Давлат Комитетининг раиси З. Есенбоев доклад қилди.

Актив ишида пойтахт ва область газеталари, радио, телевидение ва нашриёт журналистлари иштирок этдилар.

ИЛҒОРЛАР АҲДИ

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги шарафига ўзаро социалистик мусобақани қизитиб юборган 1-пахта тозалаш заводи коллективи ноябрь ойи планини муваффақиятли бажарди. Декабрь ойи ҳисобига пахта толаси ва чигит ишлаб чиқараётган завод коллективи бугун фабрикаларга бир минг тоннага яқин тола жўнатди.

Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан завод пландан ташқари юз тоннага яқин пахта толаси ажратди. Ўз имкониятларини ҳисоблаб чиққан илғор коллектив беш йилликнинг биринчи йили ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқариш планини декабрнинг иккинчи ўн кунлигида бажаришга аҳд қилди.

Бугунги янгиликлар

КОМСОМОЛЛАР — ЎТЮРАК ЁШЛАР

Кун сайин қад кўтараётган янги-янги ҳашаматли бинолар шаҳримиз ҳуснига ҳусн қўшмоқда. 5-трестга қарашли 30-қурилиш бошқармасининг 3-қурилиш участкаси коллективи ҳам шаҳримиз бунёдкорларидан.

Қурувчилар коллективи Иттифоқимизнинг турли республикаларидан келган комсомол-ёшлардан ташкил топган. Ғайратли ёшлар шу кунларда Электротехника заводи биноси қурилишида жонбозлик кўрсатаётирлар. Завод 1967 йилда Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллиги арафасида фойдаланишга топширилади.

Қурувчилар коллективи тез ва соз қуриш шиори остида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Б. Жумаев, Ҳ. Бозорова, М. Козорян, А. Степанов, И. Аветесян сингари комсомол-ёшлар кунлик нормаларини бир ярим-икки ҳисса ошириб бажармоқдалар.

Ажойиб совға

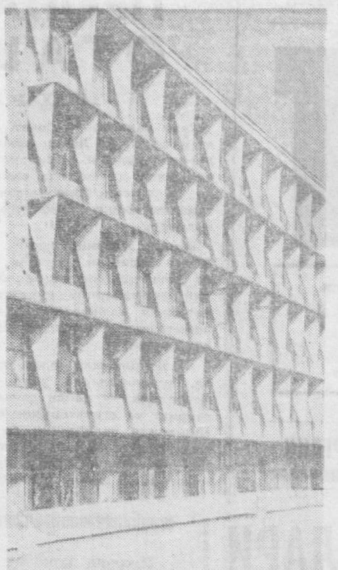

Тошкент Радио уйи зилзиладан катта зарар кўрди. Зарар кўрдигина эмас, балки ўша кунлардаги тинимсиз ер тебраниши вақтида бутунлай бузулиб кетди. Бироқ, Радио уйининг эшиттиришлари тинимсиз суратда палаткалардан олиб борилди.

Минглаб шаҳар аҳолиси янги уйларда ҳовли тўйлари ўтказаётган, неча ўнлаб муассаса ва ташкилотлар янги биноларга кўчиб ўтаётган шу кунларда Радио уйининг ижодий ходимлари ҳам ўзларига муносиб совға олдилар. Улар янги бинога кўчиб кирдилар.

Хоразм кўчасида қурилган беш қаватли ҳашаматли бино бир боқишдаёқ киши эътиборини ўзига жалб этади. Олдинги бино 39 йилча умр кўрди. Радио уйининг адреси ўзгаргани йўқ. Чунки, янги бино бузиб ташланган эски бино ўрнида қад кўтарди.

Бино лойиҳасини Бутуниттифоқ Алоқа лойиҳалаш институтининг Тошкент бўлими ходимлари мустақил равишда тайёрлашган. Бинони ўртоқ И. П. Абросимов бошчилик қилаётган 159-қурилиш трестига қарашли 8-қурилиш бошқармасининг бинокорлари қуришган.

Аммо, ҳозирда бу ерда олиб борилаётган ишларни илгаригиси билан таққослаб бўлмайди. Бу — кундалик ҳаётимизда ўз суҳбатлари ва эшиттиришлари билан баҳраманд қилиб турадиган Радио уйининг ҳуш овоз дикторларига, товуш операторлари, инженерлар, журналистлар ва барча ижодий ходимларига қурувчиларимизнинг ажойиб совғасидир.

Барча хоналар каби дикторлар хонаси ҳам совет радио-техникасининг сўнгги ютуқлари билан жиҳозланган.

— Биз у кунларни аллақачон унутиб юбордик, — дейди Ўзбекистон ССР халқ артисти Т. Юнусхўжаева. Ёзнинг жазирама иссиқ кунларида димиққан палаткаларда ўтириб эшиттириш олиб бордик. Мана, орадан кўп ўтмаёқ, жонимиз роҳатга кириб қолди.

Махсус хонада ҳеч қандай товуш сезилмайди. Энг муҳими шундаки, антисейсмик қилиб қурилган ўндан ортиқ ана шундай хоналар пружина устига ўрнатилган бўлиб, худди «муаллақдек» турибди.

— Радио уйи эндиликда катта куч-қудратга эга бўлиб қолди, — дейди Ўзбекистон ССР Радио эшиттириш ва телевидение Давлат комитети техника бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ф. Сафоев. — Унинг ўн иккита аппарат хонасидан бир сутка мобайнида тўрт программада 50 соат давомида эшиттириш олиб бориш имкониятига эга бўлинганлиги, айниқса диққатга сазовордир. Бундан ташқари, чет элликлар учун олти тилда эшиттириш берилади.

Фотиҳ ака билан бинони кўздан кечирдик. Бинода ўн иккита студия мавжуд. Иккита марказий аппарат хонаси, ўнта монтаж хонаси ва фонотека бор.

Бу фонотека Ўрта Осиёда ягона ҳисобланади. Фонотека хоналарида плёнкаларнинг яхши ва сифатли сақланишига катта эътибор берилган. Бунинг учун махсус техника аппаратлари ҳароратни бир меъёрда сақлайди. Плёнкалар студияларга махсус конвеерлар орқали етказиб берилмоқда.

Фонотекада редакторлар ва режиссёрлар учун ҳар бир музика асарларини эшиттиришга мўлжалланган тўртта тинглаш хонаси бор. Фонотеканинг жовонларида жаҳон халқлари, Совет Иттифоқи халқлари ва ўзбек совет композиторларининг минглаб асарлари, турли драматик постановкалар кўз қорачиғидек сақланмоқда.

Радио уйи учун дўст Венгриядан жуда кўп миқдорда студия аппаратлари ва ускуналар келтирилди ҳамда ўрнатилди. Хуллас, журналистлар ва техника мутахассисларининг ижодий меҳнат қилишлари учун барча шарт-шароит мавжуд. Эндиликда улар ўз телефон станцияларига эга.

Рус ва ўзбек тилларида телетайп аппаратлари тинимсиз ишлаб турибди. Улар Москвадан юборилган сўнгги хабарларни ҳар икки тилда ёзиб чиқармоқда. Республикамиз ва иттифоқимизнинг ҳамма бурчакларидан оқиб келаётган ҳушхабарлар ҳамда чет эл янгиликларини дикторлар шу заҳотиёқ ўз тингловчиларига етказиб турибдилар.

Радио уйининг истиқболи янада порлоқ. Келгуси йилда бу ҳашаматли бино ёнида комплекслашган аппаратли улкан студия қурилади. Бу студияда эстрада, опера ва драматик асарларни ёзиб олиш имконияти яратилади.

А. ОБИДХЎЖАЕВ.

СИФАТ ВА ТЕЖАМКОРЛИК УЧУН

Ғиштни қурилишнинг нони дейишади. Ҳеч бир бино йўқки, унда бу қурилиш материали ишлатилмаган бўлса. Жонажон пойтахтимизда табиат дафъатан ҳуруж қилгандан кейин эса ғишт пиширувчи корхоналарнинг зиммасига янада катта масъулият тушди.

Ғишт пиширувчилар корхонадаги мавжуд ички резервлардан янада тўлароқ фойдаланадиган, хуллас, меҳнат унумдорлигини янада ошириш учун тинмай курашадиган бўлиб қолишди. Бу — янги Тошкент бунёдкорларига тобора кўпроқ энг зарур қурилиш хом ашёсини етказиб бериш демакдир.

Ғишт заводлари бошқармасининг меҳнатсевар коллективи ҳам ҳозирги шароит масъулиятини тўла тушунган ҳолда кун сайин суръатга-суръат қўшиб ишламоқда.

Биз асосан «Главташкентстрой»нинг қурилиш ташкилотларини ва шаҳримизда якка тартибда ўзлари учун уй-жой қураётган оилаларни сифатли пишиқ ғишт билан таъминлаймиз.

Бошқармамиз бу йил ҳаммаси бўлиб, 59 миллион дона пишиқ ғишт ишлаб чиқариш мажбуриятини олган. Бу, албатта масъулиятли вазифа. У коллективдан кўп нарсани талаб этади. Шунинг учун ҳам биз ички имкониятлар ва резервларимизни ҳисоблаб чиқиб, планга қўшимча равишда янги мажбурият олдик. Йил охиригача коллектив пландан ташқари 50 минг дона ғишт пишириб бериш мажбуриятини олган. Бу — реал мажбурият. Ҳозирги иш кўрсаткичларимиз ва суръатларимиз шундан далолат бериб турибди. Жумладан ўн ойлик план муддатидан олдин ошириб адо этилди. Шу ўтган давр ичида 48 миллион 905 минг дона пишиқ ғишт тайёрланди.

Бошқармада илғор ҳисобланган 2-ғишт заводи мусобақада пешқадамлик қилмоқда. Йиллик план бўйича 19 миллион 400 минг дона пишиқ ғишт тайёрланиши назарда тутилган бўлса, ўн ой ичида бу коллектив 16 миллион 348 минг дона ғишт тайёрлади. Бу планда кўрсатилганидан 200 минг дона ортиқ демакдир.

Ана шу муваффақиятларга эришгунча катта меҳнат қилинди, кўп янгиликлар жорий этилди. Жумладан, бир кубометр айланма печнинг каналидан илгари 1570 дона ғишт пишиб чиқиши кўзда тутилган бўлса, заводнинг илғор ишчилари таклифи билан бу ҳажм 1604 донага етказилди. Натижада печларнинг ишлаб чиқариш қуввати 93 процент оширилди.

Корхона ишчилари бракка қарши тинмай кураш олиб борадилар. Биз маҳсулотнинг бракка чиқиш сабабларини синчиклаб ўрганиб, бунинг олдини олиш йўлида анча иш қилдик. Масалан печларни вақти-вақти билан ремонт қилиб турамиз, қуритиш хоналарига вентиляторларнинг бир меъёрда иссиқ ҳаво тайёрлаб беришини таъминладик. Чунки хом ғиштни қуритиш учун иссиқлик ҳаддан ташқари ошириб юборилса, ғишт ёрилиши, хона яхши қизитилмаса, пишмай қолиши мумкин.

2-, 3-заводлар газ билан ишлашга кўчирилганлиги ҳам катта аҳамиятга эга бўлди. Биргина 2-заводда шу йилнинг ўн ой ичида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан уч миллион беш юз минг дона ортиқ ғишт ишлаб чиқарилганлиги фикримизнинг далилидир.

Корхонада кўпгина ихтирочилик таклифлари амалга оширилди. Жумладан, ғишт қуритиш хонаси бевосита печнинг ичига олинганлиги натижасида илгари бу иш билан банд бўлган тўрт кишини бошқа ишга ўтказиш имконияти туғилди. Бундан ҳар йили давлат 4 минг сўм фойда олади. Яна бир янгилик шуки, ишчилар қуриган хом ғиштларни конвейерга эгилиб олиб, вагонеткага тахлашлари керак эди. Лента паст. Уни бир неча сантиметр юқори кўтариш таклиф этилди. Бу амалга оширилгач, ишчиларнинг меҳнат шароити яхшиланди, иш унуми ошди.

Буларнинг ҳаммаси тиниб-тинчимас, серғайрат кишиларимизнинг олиб борган ижодий меҳнати самарасидир.

3-завод коллективи ҳам Тошкент бинокорларининг кўрсатаётган шижоатига яраша ишлашга ҳаракат қилаётир. Улар йиллик планни бажариш арафасида турибдилар. Коллектив мажбуриятдан ташқари миллионлаб дона пишиқ ғишт тайёрлаб беришга аҳд қилган. Бу ерда яқин келажакда янги цех ишга туширилиши лозим. Натижада чиқиндилар ҳам қурилиш материали сифатида қайта ишлаб берилди.

Ҳукуматимиз ғишт пиширувчиларнинг меҳнатига юксак баҳо бермоқда. 2-завод бошлиғи С. Ҳолмирзаев Меҳнат Қизил Байроқ ордени, ғишт пиширувчи Зеби Шомуродова, М. Кауфман, М. Бахтурин, И. Бондаренко каби ўртоқлар орден ва медаллар билан мукофотланганлиги фикримизнинг ёрқин далилидир.

Бошқармамиз коллективи беш йилликда айланма печларнинг ишлаб чиқариш қувватини тобора ошириб бориб, ҳар кубометр айланма печнинг каналидан суткасига 1940 дона ғишт олинишига эришади. Бу — печларнинг қувватини 105 процент ошириш, маҳсулот таннархини 0,5 процент камайтириш демакдир.

М. МАМАЖОНОВ,
1-ғишт заводлари бошқармасининг директори.

ЧЕВАРЛАР

— Ўртоқжон, яхшиси кўйлагингизни фабрикада тиктиринг, кейин менга ўхшаб афсусланиб юрмайсиз.

— Нимадан афсусландингиз?

— Атлас кўйлагимни Шарван холанинг қизига берган эдим. Йигирма кун деганда битказиб, қопга ўхшаган нарса тикиб берди. Кўйнак дегилик номи йўқ. Бир этаги узун, бир елкаси чиқиб кетган. Ёқаси лайлакнинг қанотига ўхшайди.

— Ўзингиздан кўринг, арзонроқ тикиб беради деб ўйлагандирсиз-да?

— Қайдам, етти сўм олди. Ҳам энидан, ҳам бўйидан кесиб, қолган лахтаклардан опасининг қизчасига ошхўрак тикиб берибди.

Биз Ленин номли шахсий буюртмалар фабрикасининг «Октябрь» бозорида жойлашган 17-цехи олдида икки аёлнинг юқоридаги сўзларини эшитдик. Улардан бири ҳозиргина цехнинг хотин-қизлар кўйлаги тикиладиган қисмидан олиб чиққан янги кўйлагини дугонасига кўрсатаркан, гўё унинг шахсий чеварларга буюртма бериб панд еганини таъна қилаётгандай бўларди.

Бу цехда кўпгина чеварлар ишлайди. Уларнинг меҳнатидан буюртмачилар ҳамиша миннатдор. Цех ишчилари ҳар бир кийимни, у эркаклар пальтоси ёки костюмими, хотин-қизлар кўйлаги ёки пальтосими, этакларга солинган варақи гул ёки бошқа ишми, ҳар қандай ишни бекам-кўст, сифатли, чиройли, бежирим қилишга тиришишади.

Буюртмачилар айниқса бичиқчи Яша Лаймовнинг ишидан миннатдор. Бу ҳақда костюм буюрувчилардан бири шундай деди:

— Мен беш йилдан буён шу ерга турли кийимларни тиктириш учун бераман. Яша кийимларни андозасини шундай бежирим оладики, уни кийган одам қушдек енгил бўлиб қолади.

Гриша Оқилов бошлиқ бригада ишчилари эркаклар ва хотин-қизлар костюмини тикади. Бу ишда айниқса бригаданинг кўп йиллардан буён хизмат қилиб келаётган Нурхон Каримова, Ибодат Саидова сингари ишчилари намуна кўрсатишмоқда.

Цехнинг саккиз йилдан буён ишлаб келаётган Муҳаррам Қосимова, Тамара Сулаймонова, Нафиса Раҳмонова каби чеварлари ой сайин топшириқни ортиғи билан бажариб, коллектив ҳурматига сазовор бўлишмоқда.

Шарофат Соатова бошчилик қилаётган бригаданинг ишчиси Инобат Отамуҳамедова оилада, юриш-туришда, хулқ ва меҳнатда бошқаларга намуна бўлмоқда.

Биз эркаклар учун сорочка тикаётган Муқаддас Ибодатхўжаева бошчилигидаги бригада ишчиларининг меҳнатини мароқ билан томоша қилдик. Чеварларнинг қўли-қўлига тегмайди. Машиналар гуриллаб гўё бир ажойиб меҳнат симфонияси яратаётганга ўхшайди. Айниқса, Шоҳида Қиличова, Кароматт Каримбекова, Маҳфуза Ризаева, Матлуба Имомжонова каби чеварларнинг иши ҳаммани мамнун қилади.

Цех ой сайин ишлаб чиқариш планини ортиғи билан бажармоқда. Бунинг сабаби фақатгина ишчиларнинг яхши ишлашида эмас, балки ишнинг тўғри ташкил қилиниши, буюртмачиларнинг талабини ўрганилишига ҳам боғлиқ.

— Цехимизда нормал ишлаш учун шароит йўқ, — дейди цех мудири Муҳаббат Орипова,— зилзиладан кейин бошқа цехлардан ҳам бизга кишилар келди. Икки киши ишлайдиган ўринда уч кишилашиб ишлашмоқда. Жойимиз тор бўлса ҳам кўнгилни кенг қилиб ишлаяпмиз. Бу қийинчилик вақтинчалик эканлигини ишчиларимиз ҳам яхши тушунишади. Шунинг учун биз Октябрнинг 50 йиллигига қадам қўяр эканмиз, йиллик планни муддатидан ўн беш кун олдин бажариш мажбуриятини олдик. Бу мажбуриятни бажариш биздан катта масъулият талаб қилади. Эндиги гап уни бажаришга боғлиқ. Мажбуриятни бажаришда эса ишчилар ғайрати янада ошиб, чеварларимиз хизмати буюртмачиларга ёқиши керак.

Ҳ. ҲАКИМОВ.

Тошкент олий партия мактабида

ПЛЕНУМ ҚАРОРЛАРИ ЎРГАНИЛМОҚДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг V пленуми қарорларини тингловчилар зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов ва Марказий Комитет секретари И. Г. Анисимкиннинг «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотларининг ишларини яхшилаш чоралари тўғрисида» ҳамда «Саноат ишлаб чиқариш самарадорлигини янада кўпайтириш ва хўжалик ислоҳотини амалга ошириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисидаги докладлари ва пленумнинг шу соҳадаги қарорлари тингловчилар орасида кенг муҳокама қилинмоқда. Шу мақсадда мактабда махсус тўгарак ташкил қилинди.

Машғулотларга тингловчилардан Э. Ҳожибеков ва Т. Жумаев ўртоқлар раҳбарлик қилаётирлар.

«ПЕРЕЦ»НИНГ ЯНГИ СОНИ

Мактабда «Перец» («Қалампир») сатирик газетаси ҳар ойда икки марта чиқиб туради.

«Перец»нинг янги сонида мактаб ошхонасидаги айрим тартибсизликлар, дарсларга яхши қатнашмаётган тингловчилар, ётоқхона ва бошқа жамоат жойларидаги рўй бераётган камчиликлар танқид қилинган.

ОБУНА ҚИЗҒИН

Мактаб коллективи шу кунларда 1967 нашрларига қизғин обуна бўлмоқдалар. Газета ва журналларга обуна бўлишда айниқса 1-курс тингловчилари намуна бўлаётирлар. Ҳозиргача тингловчилар 500 сўмлик газета ва журналларга ёзилдилар. Т. Ҳамзаев, С. Ғайбуллаев, А. Кузенбоев, А. Исоев, О. Султонова, О. Жумабоева сингари тингловчилар марказий ва республика газета ва журналларига, шунингдек «Тошкент оқшоми», «Вечерний Ташкент» газеталарига обуна бўлдилар.

А. АБДУРАЗЗОҚОВ,
1-курс тингловчиси.

ҲАР БИР ИШЧИ — ГАЗЕТХОН

Республика китоб базасида газета ва журналларга обуна бўлиш давом этмоқда. Бу корхонада ишлайдиган ҳар бир ишчи газетхондир. Айрим ишчилар 7—8 хил газета ва журналларга ёзилишган. Н. Лилаева «Охота и охотничи хозяйства» «За рулём», «Весёлие картинки», «Крокодил» журналларига ва «На посту», «Вечерний Ташкент», «Известия» газеталарига ёзилди. У 23 сўмлик квитанция олди. А. Қодиров эса «Гулистон», «Саодат», «Шарқ юлдузи», «Фан ва турмуш» журналига, «Ўқитувчилар газетаси», «Ўзбекистон маданияти», «Тошкент оқшоми» ва бошқа газеталарга жами 21 сўмга обуна бўлди. Бундан ташқари, К. Муҳаммадалиев, В. Черкасовлар ҳам кўплаб газета ва журналларга ёзилдилар.

База бўйича ўттиз бир номдаги газета ва журналга обуна қилинди. Ҳаммаси бўлиб обуна суммаси бугун 250 сўмга етди. Меҳнаткашларни совет матбуотига обуна қилишда жамоатчи коммунист Нурилла Жўрабоевнинг хизмати катта. Бу ишда у активлик кўрсатмоқда.

Н. НАЖМИДДИНОВ.

«Қизил тонг» тикув фабрикасининг чевар тикувчиларидан Мушарраф Фозилова смена ва ойлик топшириқларини мунтазам равишда ортиғи билан бажариб, фабрика коллективи орасида катта ҳурмат топган.

Суратда: Мушарраф Фозилова иш устида.

М. Нуриддинов фотоси.

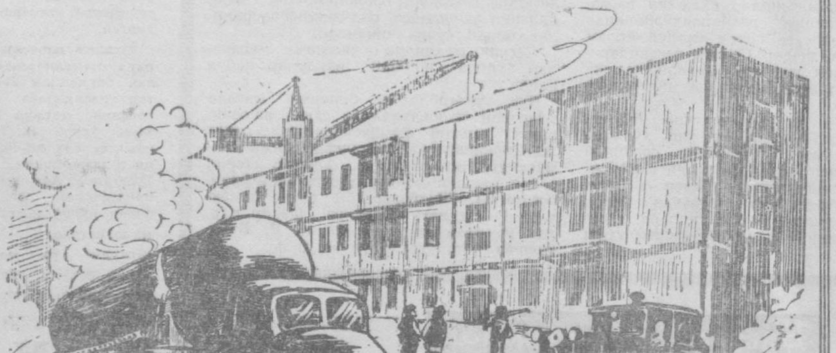

СУРАТДА: ҚИРҒИЗИСТОН БИНОКОРЛАРИНИНГ ҚУРИЛИШ МАЙДОНИДА.

Рассом А. Олимжонов.

РЕВОЛЮЦИЯ МАРШРУТИ БЎЙЛАБ

«Бу йил энг қизиқарли ва тарих ҳақида билим берувчи, рус халқининг мардлиги, саботлилиги ва мустаҳкам иродаси ҳақида ҳикоя қилувчи йўлдир...».

Қадимги Петергоф йўли бўйлаб саёҳат қилган туристлардан бири ўз мулоҳазаларида ана шундай деб ёзган эди.

Бу йўл бўйлаб экскурсия қилиш Нарва дарвозаси олдидаги майдондан бошланади. Майдоннинг бир қисмига 1905 йилда бу ерда тўкилган ишчилар қони хотирасига оч қизил рангдаги тош ётқизилган. Сўнгра машинасозлик гиганти - собиқ Путилов заводи (ҳозирги Киров номли завод) ёнидан ўтилади. 1917 йилнинг тарихий Октябрь тунида унинг кўп ишчилари Қишки саройни штурм қилганлар орасида эдилар.

Бу заводда ўз вақтида Ленин нутқ сўзлаган эди. Бу ердан биринчи совет тракторлари ишлаб чиқарилди. Ҳозир эса дунёда энг қудратли — 220 от кучига эга бўлган ғилдиракли тракторлар чиқарилмоқда.

Қадимги йўлнинг анчагина қисми шаҳар чизиғидан ўтади. Деярли ҳар қадамда тарихий ёдгорлик кўзга ташланади... Мана «Ғолиб-танк» ҳайкали. Душман қуршаган кунларда Ленинградни мудофаа қилган жанговар машиналардан бири ана шундай абадийлаштирилди. Фашистлар тўхтатилган жойда эса обелиск қад кўтариб турибди. Фин кўрфази яқинида ёш липа дарахтларининг хиёбони чўзилиб кетган. Бу ерда Ленин туғилган куннинг 90 йиллигида биринчи 90 кўчат ўтқазилган эди. Янги парк революция доҳийсининг номи билан аталади.

Нева бўйидаги бу шаҳар улуғ Октябрь социалистик революциясининг бешиги бўлди. Шу революция тарихига «Питер пролетариатининг қаҳрамонона курашидан саҳифалар», «Бу ерда 1917 йили Ленинни кутиб олган эдилар», «Лениннинг охирги яшириниб юрган жойлари», «Октябрь қуролли қўзғолони», «Лениннинг жанговар сафдошлари» каби 20 дан ортиқ тематик экскурсиялар бағишланади.

Шаҳар экскурсия бюроси йил давомида тахминан уч ярим миллион кишини революция доҳийсининг номи билан аталган шаҳарнинг машҳур жойлари билан таништиришда ёрдам бермоқда. Агар шаҳар планида яёв, автобусда ва кемаларда экскурсияга келаётганларнинг барча маршрутларини чизсак, Ленинградгина эмас балки унинг атрофларини ҳам ўз ичига олган тиғиз тўр ҳосил бўларди.

Улуғ Октябрнинг 49 йиллиги кунларида айниқса кўп экскурсиячи келди. «Электроаппарат» заводи ва Балтиқ кемасозлик заводининг ишчилари, сув транспорти институтининг, трикотажторг ва шаҳардаги бошқа кўпгина корхона ва муассасаларнинг ходимлари коллектив равишда экскурсияга келдилар. 368-мактабнинг 500 ўқувчиси ва ўқитувчилари Октябрь қуролли қўзғолони бўлган жойлардан юриб ўтдилар. Уларнинг йўли В. И. Ленин Марказий музейи филиалининг биноси ёнидан бошланган эди.

Бу бино ёнидаги постамент устида 1917 йилнинг апрель тунида Ленинга кутилмаган минбар бўлиб хизмат қилган эски броневик турибди.

Ҳозир одат тусига айланган анъана бўйича бу броневик ёнида революция қилганларнинг невара-эвараларини пионерга қабул қиладилар.

Елена ДОРОШИНСКАЯ.
АПН мухбири.

Кўрнамак

Бу ердан ҳар гал эрталаб ўтиб қайтганингизда маъюсгина юрган бир онахонга кўзингиз тушади. Саломингизга алик олади-ю, оғир хўрсиниб қўяди у. Тағин ўз ишида давом этаверади. Ленин районидаги 2-уй бошқармасида фаррошлик қилади, ҳовли супиради. Елена Ивановна Лобанова меҳнати билан болаларини боқиб катта қилган.

Онахоннинг дардига шерик бўлдик: «Нега бунча маъюс кўринасиз, қийналиб қолдингизми», деган саволимизга у:

— Эй, нимасини сўрайсиз ўғлим,— деб қўяқолди. У ёши 65 га бориб қолганлигини, уйида ўғли, келини ва иккита набираси борлигини айтиб, бирдан йиғлаб юборди.

Мана, Манжара кўчасидаги 8-уйдамиз. Биринчи подъезддан бешинчи қаватга кўтарилиб, 10-квартирага дуч келамиз. Оқшом қўнган. Хоналарда чироқ ёниб турибди. Кимнингдир бўғиқ овози эшитилади. Эшикни тақиллатамиз. Овоз бироз тингандай бўлади-ю, ҳечким эшикни очмайди. Ҳайрон қоламиз. Қўшнилардан бири чиқади:

— Ким керак эди?

— Борис Александрович Лобанов шу ерда турадиларми? — сўраймиз ундан.

— Бу уйнинг хўжайини Борис эмас, унинг рафиқаси Роза Демьяновна бўладилар, — дейди ҳалиги одам.

— Елена Ивановна ҳам шу квартирада турадими?

— Ҳа, Бориснинг онасида! Бечорага кун беришмайди. Ҳали ўғли тутиб урса, унинг кетидан келини дўппослайди.

У шундай дейди-ю, ўз квартирасига кириб кетади. Биз ҳамон 10-квартира эшигини тақиллатамиз. Ҳечким жавоб бермайди. Тураверибтолиқиб қайтишга мажбур бўламиз.

Янаги куни Елена Ивановнани тағин ҳовли супираётганида учратиб қоламиз. Кўнглидагини, юрагидагини билиб олмоқчи эканлигимизни айтамиз:

— Борис ўзингизнинг ўғлингизми? Ҳар куни шундай жанжалми?

Елена Ивановна гапнинг очиғини айтади:

Ўғлим. Ҳозир ўттиз олти ёшда. Иккита набиралик бўлдим. Лена 6 ёшда, Галя эса, 4 ёшда. Иккаласини ҳам ўзим кўтариб катта қилганман. Келиним Розанинг қўлтиғига кирдим, уйини тозаладим, кирини ювдим, овқатини пиширдим. Негадир кейинги вақтларда унга ёқмай қолдим.

Шундай деди-ю, у баттар йиғлаб юборди. Биз ўғли ва келини қаерда ишлаётганлигини суриштирдик. Келини Роза 209-қурилиш бошқармасида ишларкан. Ўғли ҳам ўша ерда ишлаб келган, яқинда бошқа жойга ишга ўтиб кетибди. Маълум бўлишича, ўғли билан келини Тошкентдан кўчиб кетишмоқчи. Квартирасини эса кўчиб борадиган жойидаги оила билан алмаштиришмоқчи. Ўғлининг ҳам, келинининг ҳам Елена Ивановнани ўзлари билан бирга олиб кетишга кўнгли йўқ. «Шу ерда қолсин бу кампир. Лекин уйимиздан чиқиб кетсин», дейди келини.

— Елена Ивановна қаёққа бориши керак?

Шу савол билан ўғлига ёки келинига мурожаат қилгудек бўлсангиз, улар уялмай-нетмай жавоб қилишади:

— Бирор жойдан ўзига яраша бир хоналик квартира топсин, ёки бўлмаса бировникида турсин.

— Нега? Ўз онангизни бошпанасиз қолдиришга уялмайсизми?

— Нимасига уяламиз, ёшини яшаб, ошини ошаб қолди-ку! Бизнинг кетимиздан юраверадими? Тирикчилигини кўрсин-да!

— Онангиз ҳам шу квартирага прописка қилинганми?

— Ҳа, онамизни прописка қилдирмаганимизда бизга уч хонали секция берармиди! — дейди Борис тиржайиб.

Биз унга «квартирадаги хоналардан биттасини онангизга қолдирсангиз бўлмайдими, аввало онани бирга олиб кетиш бурчингиз-ку» дедик. У ерга қараб индамай қолди. Сўнгра хотинидан қўрқишини айтди.

Елена Ивановна Борисни ҳам, унинг иккала қизини ҳам қўлида кўтариб боққан, Борисга оқ сут берган, неча-неча тунларни бедор, беором ўтказган. Мана энди Борис буни тушинмаяпти, тушинишни истамаяпти. Кўрнамаклик қиляпти. Онасини уйидан ҳайдаяпти. Ахир 65 ёшлик онаси қўл қовуштириб уйда ўтиргани йўқ-ку, топган-тутганини Борисга, келинига келтириб беряпти-ку! Яна нима қилсин. Бироқ Борис ва унинг рафиқаси уни бошпанасиз қолдирмоқчи. Бунинг устига уриб, дўппослаб ҳақорат қилишяпти. Баъзан Елена Ивановнанинг шишмаган, кўкармаган жойи қолмайди. Ким онаизорини, бағрига босиб катта қилган муштипарини шундай даражага етказади? Кимнинг ўз онасига қўл кўтаргуси келади?

Кўп кишиларга шу савол билан мурожаат қилсангиз, бош чайқаб кўзларига ёш олади. Афсуски, Борис Александрович Лобанов ва унинг хотини Роза Демьяновна Лобановаларда меҳр-шафқат, одамийлик йўқ экан. Иккаласи ҳам бағри тош экан. Фақат виждонсиз, кўрнамак, кишиларгина шундай қилиши мумкин.

С. ҚОДИРОВ.

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

«ҚУДРАТИМИЗ ДЎСТЛИКДА»

Коммунистик партия ардоқлаб камол топтирган совет халқлари ўртасидаги дўстлик жамиятимиз, ҳар бир халқ, миллатнинг иқтисодий, маданий тараққиётига, қолаверса ҳар бир кишининг камолатига ижобий таъсир этувчи катта куч. Ана шу олижаноб инсоний фазилат, совет кишисининг ғояси, маънавий сифати, масаласига бағишланган тарих фанлари кандидати Қ. Ф. Фозилхўжаевнинг юқоридаги сарлавҳа остида нашр этилган китобчаси эътиборга сазовор.

Олим Улуғ Октябрнинг ғалабаси халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашнинг, чинакам тўғри йўлини очиб берганлигини, адолатли ижтимоий муносабатлар қарор топган социализм, жамиятида халқлар, миллатлар ўртасида ижтимоий, иқтисодий, сиёсий жиҳатдан тўла тенг ҳуқуқликка ва ихтиёрийликка асосланган дўстлик, қардошлик ғояси, ҳисси, фазилати камол топаётганини, ҳар бир халқнинг ижтимоий тараққиётини тезлаштираётганини ҳаётдан, архивлардан олган материаллари, шахсан кузатган мисоллари асосида мароқ билан баён этади.

Китобчада совет халқлари ўртасидаги дўстлик Улуғ Ватан уруши йиллари Ватанимиз мустақиллигини сақлаб қолишда ниҳоят муҳим роль ўйнаганлигини ажойиб фактлар асосида ҳикоя қилинади.

Ўзбекистон билан бошқа қардош республикалар ўртасидаги иқтисодий-маданий ҳамкорлик бой материаллар асосида баён этилади.

Китобчанинг тили яхши, киши уни эркин ўқийди.

Хуллас, ўртоқ Қ. Фозилхўжаевнинг мазкур брошюраси сўнгги вақтларда республикамиз «Билим» жамияти нашр этган мазмунан бой, ғоявий юксак, бадиий жиҳатдан теран, идеология ишимизга фойда келтирувчи, давримиз руҳи билан суғорилган, китобхонлар севиб ўқийдиган китобчалар жумласидандир.

Т. СИДДИҚОВ.

ТАБИАТ ОЛАМИДА

МУЗЛИКЛАР ЙЎЛДОШИ

Тюленлар Антарктидада яшовчи сут эмизувчи ҳайвонлардир. Уларнинг узунлиги уч метргача боради, оғирлиги эса, ярим тоннани ташкил этади. Тюленлар Антарктида денгизида муз устида ва муз остида ҳаёт кечиради. Улар сувда озиқланади. Лекин ҳавода нафас олади. Тухумини ҳам сув устига қўяди.

Тюленлар ҳаёти илмий текширувчиларни жуда кўпдан буён қизиқтириб келган. Бироқ шу пайтгача унинг баъзи хусусиятларини тамомила ўрганишга муяссар бўлинмаган эди. Аввало тюлен сув остига — қуёш шуълалари етиб бормайдиган жуда чуқурликка туша олади. Бироқ 40 метрлаб чуқурликда ярим соатларча тургандан кейин ҳам муз устидаги тухумлари ёнига сира янглишмасдан етиб келади. Бу нарса жуда кўп илмий ходимларни ажаблантирган.

Замонамиз техникаси шу қадар қудратлики, ҳозир олимлар учун ҳеч нарса сир бўлиб қола олмайди. Муз остида юрадиган камера ва акваланг ёрдамида олимлар садосиз оламнинг сирларини фош этишга қодир бўлдилар.

Америкада нашр этиладиган «Нэшнл жеографик» журналида Антарктида экспедициясида қатнашган Карлтон Рей ўз саргузаштини мана бундай ҳикоя қилади:

— Биз наушникдан қулоғимизни ололмас эдик. Муз остидаги сувдан келаётган тюленларнинг хори — ҳуштаги, чуғурлаши, ҳар хил ун чиқариши жуда қизиқ туюларди.

...Тепамизда икки метрлик қалинликда муз. Тагимизда эса 20 метр чуқурликда сув. Ярим қоронғуликда сузяпмиз. Муздаги дарча — ҳаво кўриниб турган жойга яқинлашганимизда бўйи 3 метр, оғирлиги 400 килограммча келадиган бир тюленни кўриб қолдик. Биз бир-биримизни диққат билан кўздан кечира бошладик. Тюлень очиб қўйган бу дарчага биз олдинроқ юрсак унга ёқармикан, деб кўнглимдан ўтказдим...

Тюлень йўл бошлади. Мен унинг орқасидан юрдим. Шуниси қизиқки, у бизга йўл берди.

Муз тагидаги саёҳат бизга жуда ёқиб қолди. Узоқлиги 75 метрча келадиган масофа шундай кўзга ташланиб турарди. Тепамизда қалинлиги бир метрча келадиган муз кристаллари мусаффо бўлиб, мовий рангда осилиб турарди. Музнинг ичида жигар рангдаги бақа тўни — сувда ўсадиган кўкатларни кўриш мумкин эди. Кристаллар орасида кичик балиқчаларни ҳам кўз илғар, улар ёнида қисқичбақасимонлар авлодига мансуб амфиподлар аста ҳаракатланарди. Сувнинг ўзида ҳам кўпгина сув ҳайвонларини кўришга муяссар бўлдик. Чангали билан ўн метрдан ортиқроқ масофагача чўзиладиган медузадан тортиб, стенофор ва бошқаларни кўрдик.

Кейин ёруғлик тушиб турган пастга томон йўл тутиб, у ерда жуда кўп ғаройибларни кузатдик. Жуда нозик юлдузлар қимирламай ётишар, қалинлиги уч сантиметрча, узунлиги бир метрга яқин келадиган чувалчанглар, юлдуз балиқларнинг икки хили кўзимизга ташланди. Уларнинг бирлари заргалдоқ, рангда бўлиб, жуда бақайбат, иккинчилари мовий рангда бўлиб, майдагина, жуда оҳиста ҳаракат қилишар эди.

Ҳар қаер-ҳар қаерда лойқа балчиқлар ях бўлиб қотиб қолган. Улар орасида юқорида айтиб ўтганимиздек, балиқлар ва амфиподлар сузиб юришибди. Ҳар қайси денгиздаги каби бу ерда ҳам жонли мавжудот жуда кўп, қай бирига қарашингизни билолмайсиз.

Ёз мавсумида эса, Антарктида денгизи мисли кўрилмаган бойликка эга бўлади. Бу ерга кеча-кундуз, яъни 24 соат узлуксиз қуёш ёғду сочади. Бу нарса ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг ривожига катта ёрдам беради.

Тюленлар ҳаётини кузатиш кўзда тутилгандан кўра ҳам осонроқ бўлди. Бу ҳайвонлар одамларга унча эътибор беришмас, уларга бемалол яқинлашиш мумкин эди. Биз уларнинг муз остида бемалол ухлаб ётганларини кўрдик. Улар орқаларини яхга тираб ухлашар экан.

Ерда яшовчи ҳайвонларга нисбатан тюлень уэделланинг модда алмашинуви икки марта тезроқ бўлади. Шу сабабли ҳам бу тюленлар энг совуқ жойда ҳам маза қилиб ухлай олади. Чунки бу тюленларнинг бадани қалин ёғ қатлами — ворван билан қопланган бўлади. Мана шу ёғ қатлами уни доим иситиб туради.

Янги туғилган тюлень ўз болалигини муз устида ўтказиши мумкин. Олти ҳафтагача унинг бадани юмшоқ пахмоқ мўйина билан қопланган бўлади. Мўйнага ёпишган сув дарҳол яхлаб қотади. Сўнгра у яхлар ўз-ўзидан тушиб кетади. Тюленчанинг бадани эса қуппа-қуруқлигича қолади.

Кузатишлар шуни исбот қилдики, тюленлар ҳам ўзларининг ўта сезгирликлари билан дельфинларга ўхшаб кетишар экан. Шу сезгирликлари билан музни ёриб, очган дарчаларини топишар, балиқлар овлашар экан. Узоқ давом этадиган Антарктика кечаларида ҳам гангиб қолмасликлари мана шундан экан. Тюленларнинг бир-биридан фарқ қиладиган кўпгина садоларини ёзиб олишга муваффақ бўлинди. Қисқа вижиллаш орқали бир-бирларига турли хабар етказганларини билиш мумкин. Тиш шиқиллатишлари эса бирон бир хавфдан дарак беради. Ҳарсиллаб-пишиллаши огоҳлантиришни ифодалайди. Яна бир хил тюленлар эса, қушлар чуғурига ўхшаб овоз чиқаришади. Жуда юқори ва ингичка овоз билан ун чиқариб, охирида ниҳоятда пастлаб кетишади. Бундай овозни тюлень муз дарчасига яқинлашганида: «мана менинг дарчам, кўряпсизми?» деган маънода чиқариши кузатилди.

Москвада немис фашист қўшинлари тор-мор этилганлигининг 25 йиллигига бағишланган плакат.

М. Соловьев чизган сурат. («Агитплакат» нашриёти).

ИНСТИТУТ ОТАЛИҒИДА

Пойтахтдаги рус тили ва адабиёти Педагогика институти билан Калинин райони мактаблари ўртасида боғланган ижодий ҳамкорликка бугун бир йил бўлди. Институтнинг профессор-ўқитувчилар коллективи ўтган йили район мактабларини ўз оталиқларига олиб, ташаббус кўрсатган эдилар. Орадан бир оз вақт ўтгач, бу ёрдам ўзининг самараларини кўрсата бошлади. Институт доцент ва ўқитувчилари мактабларда бўлиб, ўқув-тарбия ишлари билан яқиндан танишдилар, педагогларга амалий ёрдам кўрсата бошладилар. Бу хол, айниқса, ўқув йилининг иккинчи чораги якунларига ижобий таъсир кўрсатди.

Факультетлар ўқув планига мувофиқ, доцент М. Захарина «Ўқитиш ва тарбия эгизакдир», филология фанлари кандидати Д. Ашурова «Ўзбек мактабларида рус тилини ўқитиш методи», доцент С. Панченко «Ўзбек адабиётида А. Навоий образи» деган темаларда мазмунли машғулотлар олиб бордилар.

Бир неча кундан кейин педагогика халқ университети ўз машғулотларини яна бошлаб юборади.

МЕҲРИ ДАРЁ

(ЛАВҲА)

Кексайганда одам сал серкасалроқ бўлиб қолади. Шунинг учун бўлса керак, кексалар чойхонасига йиғилган отахонлар бугун нуқул касаллик, докторларнинг яхши-ёмон қараши, қайси дори қанақа таъсир қилиши хусусида гаплашишди. Гап айланиб бориб дори тайёрловчилар ва сотувчиларга тақалди.

— Буларнинг ичида ҳам ҳар хили бор-да, — деб гапга аралашди шахсий пенсионер Акмал ота Исамуҳамедов, — бир хиллари ўзининг яхши муомаласи, ширин тили билан даволаб қўядики, дорига ҳожат қолмайди. Себзордаги дорихонада, агар янглишмасам йигирма йилчадан буён Тамара деган бир аёл ишлайди. Қурмағур ўз ишининг маромини шунақанги эгаллаб олганки, афтингизга қараб туриб Сизга қанақа дори наф беради-ю, қанақасининг нафи тегмайди — айтади қўяди. Оёғимдаги бодни ўша аёл даволади десам ишонаверинг. Мана, бир йилча бўлиб қолди оғриқ нима билмайман.

Акмал ота Исамуҳамедов сўзлашдан тўхтаб «гапим маъқулми» дегандек ҳамсуҳбатларига бир-бир қараб чиқди. Маъқул ишорасини кўргач, менга юзланиб:

— Йигитча, сиз шу аёлни газетага бир ёзиб чиқсангиз бўларди, — деб қўйди.

— Нима деб ёзиб чиқаман?

— Мухбирсиз-у, нима деб ёзиб чиқишни билмайсизми!.. Меҳри дарё деб ёзиб чиқасиз. Кекса пенсионерлардан Акмал ота, ана нарида ўтирган Шоғулом, Қаюм оталарни, қолаверса бутун Себзор даҳасини хурсанд қиляпти деб ёзиб чиқинг. Мана сизга бир мисол: — Ўтган йили куз палласида оёғимдаги бодим қўзғаб, ётиб қолдим. Набирамни дорига чиқариб юборсам, «бунақанги ноёб дорини ёш болага ишониб бўлармикан» деб дорини кўтариб Тамаранинг ўзи кириб келди... Камоли хурсанд бўлганимдан кўзимдан ёш чиқиб кетди... Ана шуни ҳам қўшиб ёзинг...

Даврада ўтирган бошқа отахонлар ҳам Тамара опа ҳақида тўлқинланиб гапириб беришди. Уларнинг илтимосига йўқ дея олмай Себзордаги 11-дорихонага бордик. Дорихона мудири ёшгина, кишиларга хизмат қилавериб ўрганиб қолган бўлса керак, ҳаракатлари кескин ва чаққон бир йигит экан. Нима мақсадда келганимизни айтган эдик:

— Марҳамат, Тамара Николаевна шу киши бўладилар! — деб қўйди. Тамара Николаевна Картон елиб-югуриб харидорларга хизмат қиляпти, қўли-қўлига тегмайди. Бировга дори керак, биров докторнинг рецептсиз келгани учун дардини айтиб, қайси дори эм бўлишини сўрайди. Дорихона мудири Абдулхай Собиржонов Тамара опанинг кўпчиликка манзур бўлган бошқа фазилатлари ҳақида ҳам ифтихор билан сўзлаб берди. Тамара опа йигирма беш йилдан буён дорихонада гоҳ дори тайёрловчи, гоҳ сотувчи бўлиб ишларкан, йигирма беш йилдан буён беморлар дардига малҳам қўяркан. Унинг қўлида тарбия топган, дори тайёрлашни ўзига хос сирларини ўрганган ўнлаб йигит-қизлар ҳозир республикамизнинг турли дорихоналарида меҳнат қилишяпти. Дастлабки тажрибасини Тамара Николаевна раҳбарлигида ўтказиб кейинчалик мустақил ишлашга йўлланма олган Ҳакимов, Ҳамзина сингари йигит-қизлар шу кеча-кундузда доришунос олимлар бўлиб етишишди. Опанинг яхши маслаҳатлари, сидқидилдан кўрсатган йўл-йўриқлари учун миннатдорчилик айтишмоқда.

Тамара Николаевнанинг қўлида шу кеча-кундузда ҳам талай шогирдлар таълим олишяпти. Дори тайёрлаш усулларини, беморнинг ёшига, касалнинг характерига қараб малҳам тайёрлашнинг нозик сирларини ўрганишмоқда.

Ўша куни харидорлар, маслаҳат олувчиларнинг кети узилмагани учун Тамара Николаевна қўли бўшаб биз билан суҳбатлаша олмади. Аммо гаплаша олмаган бўлсак ҳам меҳнаткашларнинг сиҳат-саломатлиги йўлида 25 йил енг шимариб меҳнат қилган бу ишчан, камтар аёлнинг қалбида нелар кечаётганини билиб олдик: беморларга чин юракдан хизмат қилиш, уларнинг дардига малҳам қўйишдан ўзга нияти йўқ бу аёлнинг.

Дорихонадан чиқар эканмиз, меҳри дарё Тамара Николаевнанинг ишига чексиз муваффақиятлар тиладик.

— Беморлар бахтига ҳамиша соғ бўлинг, бардам бўлинг!

Х. ТЎХТАБОЕВ.
Октябрь райони.

Суратда: (чапдан) Тамара Николаевна Картон шогирдларидан Тошгул Алимбекова тайёрлаган дорини кўздан кечирмоқда.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

АЖОЙИБ КИШИЛАРИМИЗ

ТИШ ДОКТОРИ—ПРОПАГАНДИСТ

Мирсоат Исмоилов 1958 йилдан буён неча-неча оғриқ тишларни суғуриб ташламади, қанчадан-қанча тишларни даволаб юбормади.

Мирсоат тиш доктори бўлибгина қолмасдан, у қаерда ишламасин, ўша ерда коллективнинг тарбиячиси ҳам бўлиб келди. У энг яхши пропагандист. Пропагандист бўлганда ҳам бу сўзнинг тўла маъноси билан, ҳақиқий жамоатчи пропагандистдир.

Фармацевтика техникумида, Тошкент медицина институтида ўқиб юрган пайтларида, Совет Армиясида хизмат қилиб юрганда комсомол комитетининг секретари бўлиб сайланган. У армияда полк медицина пунктида фельдшерлик қилар экан, эрта саҳардан кеч оқшомгача ўз касаллари олдидан жилмасди. Ҳарбий хизматчилар унинг тинимсиз меҳнатидан миннатдор бўлардилар. У ўша ерда 1952 йилда партия сафига қабул қилинди, бир йилдан сўнг эса, полк партия бюросига аъзо ва полк комсомол комитетининг секретари қилиб сайланди.

Чилонзор райони ташкил бўлганда Мирсоат 24-поликлиникага тиш доктори қилиб юборилди. Поликлиника партия ташкилоти унга коллектив ўртасида ҳозирги аҳвол тўғрисида суҳбат ўтказишни топширди. Биринчи суҳбатдан кейин уни пропагандист қилиб тайинлашди. Мана, 10 йилдан буён пропагандист. Шундан кейин унинг актив жамоатчилик фаолияти янада қизиб кетди. У турт йилдан буён поликлиника партия бюросининг аъзоси, 6 йилдан бери медицина ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси, касаба союзи область комитети президиумининг аъзоси, район партия комитетида штатсиз инструктор, шу йилдан бошлаб поликлиника халқ контроли группасининг раиси.

Эҳтимол газетхон бунчалик кўп жамоат ишларини у қандай қилиб уддасидан чиқаолади, деб сўраши, эҳтимол бу ишларни расмият учунгина олиб бораётгандир, деб ўйлаши мумкин. Мирсоат бизга ана шу ташкилотлар томонидан берилган мақтов қоғозлари, фахрий ёрлиқларини кўрсатгандан кейин ҳамма жамоат ишларини ўз меърида олиб бораётганига бизда ҳам ҳеч қандай шубҳа қолмади.

Партия маорифида янги ўқув йили ҳам бошланди. Биринчи машғулотда поликлиника коммунистлари қатнашдилар, холос. Мирсоат Исмоилов биринчи машғулотда Совет Иттифоқининг урушдан кейинги ютуқлари, социалистик лагернинг вужудга келиши, мустамлакачилик системасининг емирилиши тўғрисида гапириб, бу воқеаларни ҳозирги халқаро аҳвол билан боғлади. Ҳозир поликлиниканинг бошқа партиясиз врачлари ва медицина ходимлари ҳам сиёсий мактабда ўқиш истагини билдирмоқдалар.

Районда энг яхши пропагандист сифатида М. Исмоилов район Хурмат Китобига ёзилди.

М. РАҲИМОВ.

Тошкент областидаги «Политотдел» қишлоқ хўжалик артелининг посёлкаси йил сайин обод бўлмоқда. Кейинги вақтларнинг ўзида бу ерда Маданият саройи, Бахт уйи, алоқа бўлими, мактаб ва бошқа маданий объектлар қурилди.

Суратда: колхозчиларнинг янги «Дружба» универмаги. У литвалик қардошларимиз лойиҳаси асосида барпо этилган.

М. Нуриддинов фотоси.

МОСКВА 1980 ЙИЛ

Совет даври Москванинг кўп асрлик тарихида хийла оз вақтни — эллик йилдан ҳам камроқ вақтни эгаллайди. Лекин бу йиллар ўзининг аҳамияти ва шаҳарда амалга оширилган ижодий ишларнинг салмоғи жиҳатидан юз йилларга тенг келади.

Владимир ПРОМИСЛОВ,
Москва Совети Ижроия комитетининг раиси.

Москва Совет давлатининг пойтахти бўлганидан бери тинмай ўсмоқда ва обод бўлмоқда. Эски шаҳар ўрнида кенг проспектлари ва магистраллари, парклари ва стадионлари, гўзал архитектура ансамбллари бўлган янги шаҳар қад кўтарди. Барча ижодий ишлар — қурилишлар, қайта қуриш ва ободонлаштириш ишлари ягона мақсад — кишиларнинг турмуш кечириши, меҳнат қилиши ва маишати учун яхши қулайлик яратишга қаратилди.

Бу соҳада нақадар кўп ишлар қилинганини кўздан кечириш учун Москвани қайта тиклаш бўйича биринчи бош план қабул қилингандан кейинги 30 йилни мисол қилиб олсак бўлади. Шу давр ичида совет пойтахтининг турар-жой фонди уч баравардан кўпроқ ўсди. 924 янги мактаб, 238 минг ўринли болалар муассасалари, уч минг ўринли касалхоналар, 71 кинотеатр қурилди. 72 кўприк ва осма йўл, кўплаб тоннель, эстакада ва ер ости йўллари қурилди ёки қайта қурилди. Метро изининг узунлиги 23 дан 335 километргача, автобус маршрутлари эса 589 дан 800 километрга етказилди.

Хуллас, илгариги планларда кўзда тутилган топшириқлар асосан бажарилди ва анча ошириб адо этилди.

Ҳозир Москва шаҳар хўжалигининг ҳамма соҳаларини янада ривожлантириш йўлида янги, янада муҳимроқ қадам қўйиш вазифаси турибди. Шу мақсадда ҳукумат томонидан янги бош планнинг техникавий-иқтисодий асослари ишлаб чиқилди ва тасдиқланди. Бу планни тузиш яқин бир ярим-икки йил ичида тугалланади.

План асослари ғоят катта аҳамиятга эгадир. Унда шаҳар қурилишининг КПСС программасида баён қилинган принциплар асосидаги бош йўналиши белгилаб берилган.

Техника-иқтисодий асосларнинг энг муҳим тадбирларидан бири шаҳарни ташкил этувчи базани ривожлантириш, яъни саноат, илмий муассасалар, олий ва ўрта ўқув юртлари, транспорт ҳамда халқ хўжалигининг бошқа соҳаларини ривожлантириш проблемасини ҳал этишдан иборатдир. Москва каби шаҳар аҳолисининг сонини барқарор қилиш вазифасини амалий бажариш ана шу проблемага чамбарчас боғлиқдир.

План асосларида шаҳар хўжалигини бундан кейин ривожлантиришда СССР Ҳукуматининг бундан илгари Москва ва унинг иҳота қилиб ўтказилган ўрмон-парклари доирасида аҳолига хизмат қилиш ва граждан уй-жой қурилишининг эҳтиёжларини таъминлаб туриш учун бевосита зарур бўлган саноат корхоналари, илмий текшириш ва лойиҳалаштириш институтлари, конструкторлик бюролари, олий ўқув юртларидан қатъий назар янгиларини қуриш ва мавжудларини кенгайтиришни ман этиш ҳақидаги қарорига амал қилиш керак. Шу муносабат билан шаҳар корхоналари олдига ишчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш вазифаси қўйилди.

Саноат тузилиши ва ихтисослаштирилишида анча ўзгаришлар бўлади. Юқори малакали меҳнатни қўлланишни талаб қиладиган саноатни, хусусан аниқ машинасозлик, асбобсозлик, станоксозлик, шунингдек, юқори сифатли кенг истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган саноатни ривожлантириш кўзда тутилади. Шу билан бир қаторда нон пишириш, сут маҳсулотлари тайёрлаш, металларни ишлаш, асбоб-ускуналарни ремонт қилиш, маиший-коммунал хизмат кўрсатиш корхоналари ҳам ривожлантирилади ва такомиллаштирилади.

Шаҳар ташкилотларининг СССР Марказий статистика бошқармаси билан биргаликда ўтказган ҳисоботларига асосан Москва аҳолиси ҳисобланган муддатга 6,6-6,8 миллион киши қилиб қабул қилинди. Шунингдек, пойтахтда вақтинча яшайдиган аҳоли — туристлар, командировкага келган кишилар, иттифоқчи республикалар ва чет эллардан келган меҳмонларга хизмат кўрсатиш ҳам ҳисобга олинди. Уларнинг сони тахминан 300-400 минг киши қилиб белгиланди.

Шу сондаги аҳолини жойлаштириш учун қандай территория белгиланди? Шаҳар чегаралари автомобиль йўлларининг халқаси бўйича ўзгаришсиз қолади. Москва майдони ҳозир қандай бўлса, шундайлигича — яъни 87,5 минг гектар бўлиб қолаверади. Бироқ шаҳар атрофидан қурилиш учун энг мувофиқ бўлган яна 10 минг гектар ерни эҳтиёт учун аниқлаб қўйиш мўлжалланди.

Ҳисоблашлар ҳозирги территория белгиланган давр мобайнида шаҳарни ривожлантириш учун бемалол етарли эканини кўрсатди. Бунинг учун тежамли бинолар қуриш, қаватларни кўтариш ва белгиланган санитария-гигиена нормаларига риоя қилган ҳолда қурилишларни зичлаштириш керак, холос. Москва учун тўққиз, ўн икки, ўн олти қаватли биноларни аралаштириб қуриш, шаҳар қурилиши учун энг мувофиқ бўлган участкаларда эса турар-жой фонди 400 квадрат метрни ташкил этадиган 25 қаватли биноларни бунёд қилиш айниқса тежамли бўлади.

Москвада турар-жой қурилишлари тинмай ўсаберади. Ҳисобланган муддат охирига бориб ҳар бир москвалик оила ўз аъзоларининг сонига яраша хоналари бўлган айрим квартира олади. Турар-жойларнинг энг қулай нормаси сифатида киши бошига 12-15 квадрат метр ҳажмдаги майдон (тахминан 19-23 квадрат метр фойдали майдон) қабул қилинди. Бу нормага эришмоқ учун Москвадаги қурилиш ҳажми ҳисобланган муддат мобайнида 1961—1965 йилларни ҳам қўшиб 66 миллион квадрат метр турар-жой ёки 112 миллион квадрат метр фойдали майдон қуриш зарурлиги аниқлаб чиқилди.

Ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш, меҳнаткашларнинг соғлигини сақлаш, хотин-қизларни уй ишларидан озод қилиш масалаларига катта эътибор берилмоқда. Шу мақсадда мактабгача ёшдаги болалар муассасалари тармоғини кенгайтириш белгиланди. Агар хоҳласа ҳар бир оила унда ўз боласини тарбия қила оладиган бўлади.

Аҳолининг хизмат кўрсатишнинг барча турларига бўлган эҳтиёжини тўла қондиришни назарда тутиб, маданий-маиший хизмат кўрсатиш системаларини ривожлантириш ишини 1980 йилгача тугаллаш мўлжалланяпти. Умумий овқатланиш корхоналарининг тармоғи пойтахтнинг кўпчилик аҳолиси фойдалана оладиган даражада кенгайтирилади. Савдо-сотиқ ишларидаги иш ўринларининг сони икки баравар, коммунал-маиший корхоналар қуввати эса уч баравар оширилади. Москва меҳмонхоналаридаги номерлар сони мўлжалланган муддат охирига бориб тахминан тўрт баравар кўпайтирилади.

Шаҳарни инженерлик жиҳозлаш бўйича анча ишларни бажариш зарур бўлиб қолади. Шуни қайд қилиб ўтиш керакки, Москва ҳозирнинг ўзидаёқ сув ва электр қувватидан кўпгина Европа давлатларига кўра кўпроқ фойдаланмоқда. Бир кишининг шахсий эҳтиёжи учун сарфланаётган сув нормаси ҳозирги 320 литр ўрнига келажакда 550 литрга, бир киши эҳтиёжига сарфланадиган умумий сув нормаси эса ишлаб чиқариш эҳтиёжларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда 1000 литрга етказилади. Электр қувватига келсак, шаҳарда уни сарфлаш ўртача тўрт баравар кўпаяди.

Газ билан таъминлаш бир неча марта оширилади. Унинг Москва ёқилғи балансидаги салмоғи 1960 йилдаги 31 процентдан ҳисобланган муддат охиригача 95—98 процентга етади. Хуллас, газ ёқилғининг барча турлари ўрнида фойдаланила бошлайди. Бу эса шаҳарда санитария режимини кескин равишда яхшилаш имконини беражак.

Техника-иқтисодий асосларда шаҳарнинг транспорт магистралларини ривожлантириш кўзда тутилган. Бу табиий бир нарсадир. Чунки, магистраллар шаҳар «қон» томирларининг мураккаб системаси ҳисобланади. Улар шаҳар марказини турар жой территориялари билан, саноат ва коммунал районлар, яшил массивлари бўлган боғлар ва шаҳар атрофидаги дарахтзорлар билан бир бутун қилиб бирлаштиради.

Москвада тарихан вужудга келган радиал-ҳалқа шаклидаги системани бир қатор янги магистраллар ва марказ айланасида ётқизилажак тез юриладиган йўллар билан тўлдириш зарур бўлади. Бу эса ривожланиб бораётган шаҳар шароитига тўла жавоб беради.

Ҳисобланган муддат охиригача Совет пойтахтидаги енгил машиналар парки 1965 йилдагига нисбатан тахминан ўн баравар ўсади. Шунинг учун Москва жамоат ва шахсий автотранспортнинг бу катта оқимини кутиб олишга ҳозирданоқ тайёргарлик кўра бошлади.

Яқин келажакда пассажирларни шаҳар транспорти билан ташиш тахминан бир ярим баравар кўпайтирилади. Шу билан бир қаторда яшаш жойидан иш жойигача бориш учун сарф бўладиган вақтни 30—40 минут камайтириш керак. Шаҳар пассажир транспорти системасида метрополитен илгаригидек биринчи даражадаги ўринни эгаллайверади ва у қатнайдиган йўл узунлиги келажакда 320 километрга етказилади.

Москваликларнинг дам олишини ташкил этиш тўғрисида алоҳида гапиришга тўғри келади. Москва ёнида маъмурий районлар ва йирик саноат корхоналари учун махсус дам олиш жойлари — пансионатлар, санаторийлар, дам олиш уйлари, туристлик, балиқчилик ва овчилик базалари, спорт лагерларини юзага келтириш режалари тузилди. Москваликлардан тахминан икки миллион киши ўзининг дам олиш кунини бу ерларда ўтказадиган бўлади. Ёз мавсуми ва каникул вақтларида болаларнинг дам олиши учун шаҳар ташқарисида махсус шаҳарчалар ва пионер лагерлари ташкил қилинади.

Бош планнинг техника-иқтисодий асосларида келажакда Москвани ривожлантириш бўйича белгиланган энг муҳим тадбирлар қисқача ана шулардан иборат. Уни ишлаб чиқишда Москванинг кўпгина ташкилотлари, олимлари, архитекторлари, инженерлари, лойиҳачилари, қурувчилари ва бошқа мутахассислар қатнашди.

Бу дастлабки ҳужжат асосида янги бош план юзага келтирилади. Бу иш шаҳарда кейинги 30 йил ичида ҳал қилинган барча масалаларга қараганда энг кўп ижодий меҳнат талаб қиладиган ва энг масъулиятлиси ҳисобланади.

Янги Москвани қуришнинг кенг кўламдаги режаларидан бир қанча қисми ҳозирданоқ амалга ошириб қўйилди. Энди гап шу қилинган ва қилинажак ишлардан бир бутун ансамбли — эртаги шаҳар ансамблини юзага келтиришда қолди. Янги бош план шаҳар қурилиши санъатининг энг яхши ютуқларини, бадиий ижодиёт, техника ва кишилик илмининг ҳамма соҳаларини ўзида гавдалантириши лозим. У коммунистик жамиятнинг буюк ғояларига тўла равишда жавоб берадиган бўлади. Дунёда биринчи социалистик давлатнинг пойтахти ер юзидаги энг гўзал ва обод шаҳар бўлиб қолади. (АПН)

XIII СПАРТАКИАДАГА ТАЙЁРГАРЛИК

Ҳозирги кунда А. Ҳидоятов номли 14-ўрта мактабда жисмоний тарбия ишлари жуда яхши йўлга қўйилган. Спорт ишларини ривожлантиришда 20 йилдан бери ўқувчилар билан узлуксиз ишлаб келаётган жисмоний тарбия ўқитувчиси Иноғом Раҳимбоевнинг хизмати жуда катта. Шу давр ичида у бир қанча таниқли, моҳир спортчиларни вояга етказди. Улар ҳозир республикамизнинг турли ерларида ўз устозининг шарафли касбини давом эттирмоқдалар.

Мактаб спортчилари шу кунларда район XIII спартакиадасига тайёргарлик кўрмоқдалар. Волейбол, футбол, енгил атлетика, гимнастика, баскетбол мусобақалари ўтказилмоқда. Мактабда спорт тўгаракларининг ишлари яхши йўлга қўйилган. Иноғом Раҳимбоев раҳбарлигида спорт тўгаракларини разрядли ўқувчиларнинг ўзлари бошқаришмоқда. Мактабда 300 га яқин разрядли ўқувчилар, жамоатчи инструкторлар ва судьялар бор. Булардан Ҳамид Хасанов, Рустам Махматтўхтаев, Собир Собитов, Марғуба Мирғиёсова, Дилбар Тўламетова каби жамоатчи инструкторлар мактабда спорт ишларини ривожлантиришда тинмай ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Мактаб ўқувчилари XII район спартакиадасида спортнинг ҳамма турлари бўйича II ўринни эгаллашга муваффақ бўлган эдилар. Ҳозирда эса спортнинг ҳамма турлари бўйича I ўринни эгаллаш учун курашмоқдалар. БГТО нормасини топширганлар сони 100 дан ошиб кетди. Волейбол тури бўйича 104 разрядли спортчи-ўқувчилар тайёрланди.

Мактаб ўқувчилари зилзиладан зарар кўрган спорт залини ўз кучлари билан қайтадан ремонтдан чиқардилар. Ҳозир мусобақалар спорт залида ўтказилмоқда. Спорт залини тез битказиб ишга туширилишида мактаб партия, профсоюз ташкилотлари ва ота-оналар комитети аъзоларининг хизмати катта бўлди. Шу кунларда спортчилар район биринчилиги учун бўладиган мусобақаларга пухта тайёргарлик кўрмоқдалар.

Т. АЮПОВ.

«БАҲОР» САФАР АРАФАСИДА

«Баҳор» қизларининг сеҳрли рақсларини ким мароқ билан томоша қилмаган дейсиз?! Бу ажойиб коллективни Ўзбекистонимизда г и н а эмас, Иттифоқимизнинг Москва, Ленинград, Рига, Таллин, Киев, Новосибирск каби қатор шаҳарларида ҳам завқ билан томоша қилганлар.

«Баҳор» бир неча бор чет элларда ҳам ўз маҳоратини намойиш этган.

«Баҳор» Давлат рақс ансамбли ижодий коллективи яна бир сафар арафасида турибди. Ансамбль Покистон, Ҳиндистон ва Сингапурга жўнашга қизғин тайёргарлик кўряпти. Бу мамлакатларда улар уч ой бўлишади, ўзларининг маҳоратларини н а м о йиш этишади.

Гастроль кунларида «Баҳор» ўзбек халқининг турмушини рақслар орқали ифода этиб беради. Шунингдек, иттифоқчи республикалар, жаҳон халқлари рақсларини ҳам ижро этишади.

Ҳозир СССР халқ артисти, Давлат мукофотининг лауреати Муккаррама Турғунбоева бадиий раҳбар бўлган «Баҳор» коллективи янги-янги номерлар тайёрлашга киришган. Композитор С. Юдаковнинг Шароф Рашидов шеъри асосида яратган «Гуллар», «Дўстлик», 40 рақоса ижро этадиган «Тошкент пиёласи» рақслари бунга мисол бўла олади.

Коллектив ўз музика раҳбарлари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин Тўхтасинов ва бадиий сўз устаси Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Софья Каракашлар билан ҳамкорликда янги номерларни меъёрига етказаётир.

«Баҳор» яқин кунларда сафарга жўнаб кетади. Биз бу ажойиб коллективга муваффақиятлар тилаймиз.

Суратларда:

«Баҳор» «Роҳат» рақсини ижро этаётир (ўртадаги расм).

Ансамблнинг бадиий раҳбари Мукаррама Турғунбоева (ўнгда).

«Баҳор» раққосалари бўлажак сафарга тайёрланишаётир. Чапдан: Республикада хизмат кўрсатган артистка Раъно Низомова, рақкоса Гулсанам Нуриддинова, Республикада хизмат кўрсатган артистка Валентина Романова, рақкоса Эркиной Расулхўжаева ва Республикада хизмат кўрсатган артистка Равшаной Шариповалар (чапдаги расм).

М. НУРИДДИНОВ фотолари.

ИСТЕЪДОД ЧАШМАСИ

Ҳаваскорларнинг шеърларини ўқиб

Ҳаваскорлар шеърлари ҳақида фикр юритишдан аввал бир манзарани тасаввур қилайлик.

Катта давра. Унда ёш ҳам, қари ҳам, зиёли ҳам, деҳқон билан ишчи ҳам, шогирд билан устоз ҳам бор. Дунё кўрган, оқ-қорани ажратадиганлар ҳам, бефарқ қарайдиганлар ҳам бор. Биров оддий нарсани ҳам чиройли қилиб гапириб, ҳаммани оғзига қаратди. биров диққатга сазовор гапни ҳам эплаб гапиролмай ҳамманинг энсасини қотиради. Биров лўнда қилиб гапиради, биров нима ҳақида гапираётганини билади, биров дуч келган жойидан илиб кетаверади.

Ҳаваскор шоирларнинг шеърларини ўқиганда шундай даврада ўтиргандай бўласиз. Гапига қараб кимлигини биласиз, беихтиёр ихлос қўясиз ёки афсусланасиз.

Аммо біровнинг шахси ва иши ҳақида гапирганда унинг ёққан-ёқмаганидан қатъий назар холисона фикр билдириш, ўзининг симпатияси ёки антипатиясига ўралиб қолмаслик керак. Кўнгилга қулоқ солиш, унинг хоҳишига қараш керак. У ўзига ёққан нарсани дарров севиб қолади, инсофга, одил бўлишга чақиради. Виждон амри билан ёзилган шеърни ўқиганда дунёга муаллифнинг юраги орқали қараймиз, ундаги соз ёки носоз нарсаларни кўрамиз.

Шунинг учун қўлига қалам олган ҳар бир ҳаваскор маълум малака ва материал тўплаган бўлиши, атрофга ўткир кўз билан қараши, ўткинчи, ясама нарса билан ҳақиқатни ажрата билиши керак. Турмушда ҳар куни юз бераётган беҳисоб воқеалар, ҳолатлар таъсирсиз бўлмайди. Аммо ўшаларнинг сабаб ва оқибатини очиб бериш учун қаламкашнинг позицияси, ҳукми бўлиши, бадиий образларда ниманидир маъқуллаб, ниманидир инкор қилиши керак.

Бундан аввал эса мавзу танлаш, фикрни аниқ ифодалаш учун зарур деталларни топиш керак. Фикр етилиб, маълум шаклга киргандан кейин, айтилмоқчи бўлган ғоя тиниқлашгандан кейин қоғозга туширилса, кўнгил тўладиган иш бўлиши мумкин. Аммо бадиий ижод тарихида аксини ҳам кўриш мумкин. Биров узоқ ўйлаб, пишитиб ёзган, биров нима ёзишини аниқ билмасдан ёзув столига ўтириб ўйлаган ва ёзган. Балки бу унча тўғри эмасдир.

Ҳар қандай яхши шеърда шоирнинг, унга замондош бўлган одамларнинг кайфияти сезилиб туради. Одамлар эса ҳеч қачон ўз муҳитидаги воқеаларга бефарқ муносабатда бўлган эмас. Палапартиш мисра-ю, чиройли қофия, равон ҳижо-ю, бемақсад фикр шеър бўлиши мумкинми? Йўқ. Шеър тўлиб-тошиб, куйиб-ёниб ёзилади. Бунинг сабаби бор, албатта. Чунки куйиб-ёниш бефарқлик, бемақсадлик аломати эмас. Қўлига қалам олган одамда бошқаларникидан каттароқ мақсад ва ҳақлилигига қатъий ишонч бўлиши керак. Ҳар қандай улуғ мақсад эса фидойилик талаб қилади.

Шунинг учун шеър ёзиш осон эмас.

Биз юқорида ҳар қандай шеър ғоявий бўлиши керак, дедик. Ғоя эса қаламкашнинг бадиий ифодаланган мақсади. Шеър ёзишнинг ўзи ҳам мақсад, уни маъқул қилиш ҳам... Бунинг учун шеър техникасини эгаллашдан ташқари маҳорат касб этиш керак. Маҳорат эса ўз-ўзидан қўлга кирмаслиги аниқ. Аммо бу ҳам шеърнинг ҳаётдаги вазифасини белгиловчи мезон эмас. Агар унда катта ҳарф билан ёзиладиган мақсад бўлмаса, у шеъриятнинг ибтидоси, холос. Одамзоднинг асрлардан бери сайқалланиб, теранлашиб, гоҳ чўкиб, гоҳ қалқиб, ҳар бир ижтимоий даврда сифат ўзгаришларини бошидан кечириб келаётган, ҳеч қачон йўқолмайдиган орзулари бор. Пухта эгалланган шеър техникаси ва маҳорат жарангловчи мисраларда ана шу орзуга бўйсундирилсагина, шеър ўз вазифасини бажаради.

Ву жуда мушкул, аммо яхши мақсад. Шеър ўқиганда ёки шеър ҳақида ўйлаганда сўз билан тасвирлаш мумкин бўлмаган хаёллар кўнгилга келади. Қисқаси, ҳузур қилади одам. Қўлдош Бекмуҳамедовнинг шеърларида шунақа мисралар бор. «Яхшиям хаёл бор экан» деб бошланадиган шеъри ўқувчини ўйлатади, кўнглини очади.

Аммо, кошки, ҳамма мисралар биринчисидай бўлса. Қолганлари майдалашиб, нурсизланиб қолганини кўриб, афсусландик. Ўтамурод Нурмуҳамедов, Ш. Умаров, Д. Ражабова, Қ. Маликов, Х. Қўзибоев, Ғ. Йўлдошев, М. Турсунова, Р. Мелиқўзиев, П. Раҳмонқулов, Б. Эшонқуловларнинг шеърларида ҳам шундай ҳолни учратиш мумкин. Кўпчилик шеърларда фикр бир шахснинг тор кечинмаларидангина иборат бўлиб қолган. Бадиий умумлашма — ҳукм йўқ.

Баъзи ҳаваскорларнинг хатида: «Ҳурматли редакция! Қалбимнинг даъватини газетада босиб чиқарсангиз», — деган илтимослар ҳам бўлади. «Бунда бир гап борга ўхшайди» деган хаёл кўнгилдан ўтади. Холис ният билан ўқишга киришасиз. Ўқиб бўлгач алданганингизни пайқаб, дилда хижолатга ўхшаш туйғу пайдо бўлади. Олтин деб олганингиз тош бўлиб чиққандай туюлади. Масалан:

Она ўз боласини аллалаганда ҳар чоқ,
Масхаралаб онага бир қиз қиларди
тақлид.

Унга дедим: бу ёмон йўлингдан қайт ҳой
аҳмоқ
Ўз бошингга тушгач бир куи ерсан
танқид.

(Ж. Мажидов, «Тўртликлар»).

Ёки: Кўз олдимдасиз оқшом,
Кўрмоқдаман ойнакдан.
Кийиб қора беқасам (?)
Яшнаб қобсиз (?) росдан (?)

Шеърда инверсия бўлиши яхши. Лекин мазмун шаклнинг қурбони бўлиб қолмаслиги керак. И. Баҳриддиновнинг «Из қолдирсанг» сарлавҳали шеъридаги манови сатрларга қаранг:

Мумкин севгимга доим шубҳа қиласан,
Исмимга мумкин тўла дафтаринг ўбдан.

Редакциямизга юборилган кўп шеърларда шеърият талаб қиладиган даражадаги меҳнат кўринмаяпти. Бу шеър ёзишга енгил-елпи қараш оқибати, албатта. Тезроқ матбуотда кўриниш, осонгина шуҳрат қозониш учун палапартиш ёзишаётгандир. Ҳар қалай чуқурроқ ўйлаш, ижодга жиддийроқ муносабатда бўлиш керак.

Ёнимизда бир туп қайрағоч,
Ўсар эди кўкка чўзиб бўй.
Шохи ҳар ёққа ёзган қулоч,
Дам олмоққа жуда яхши жой.

Ризо Ориповнинг «Ҳавас» сарлавҳали шеъри шундай бошланган. Қофия бор, ҳижоси жойида, аммо равон эмас. Бундан ташқари шеърий нутқ қани? Мисраларнинг бир-бирини бойитиши, мазмун борган сари қуюқлашиб, мураккаблашиб жаранглаши қани? Бадиийлик қани? Мана шу иллатни Раҳима Усмонова, Х. Эргашев, Р. Иброҳимов, Ш. Қодиров, С. Ғойибназаров, Ҳ. Каримова, С. Тўлаганов, Ш. Бекмирзаева, М. Қодиралиев, Турди Ҳалил, И. Сафаров, Қ. Эргашев, Ш. Расулев, Юлдуз ва О. Сулаймонова ўртоқларнинг шеърларида ҳам учратиш мумкин.

Х. Зокиров, Т. Хайитов, А. Турсунов, Р. Жуманазаров, М. Юсупова, М. Муқимбоева, Ф. Аҳмадназаров, Х. Одилованинг шеърлари ҳам талабга жавоб бермайди. Шеър ёзишдан мақсадлари нима экан деб ўйланиб қолади киши. Бемақсад, пойма-пой мисра тизиб ташлаш изланишга кирмайди.

Математикадан бирор масала ёки мисол ечаётганда озгина янглишилса, жавоби чиқмайди. Шеърда ҳам шундай. Қофиядан ғоягача ҳаммаси аниқ, изчил бўлсагина кўнгилдагидай чиқади. Бунинг учун эса қунт ва чидам зарур. Қайта-қайта ёзиш, қайта-қайт кўчириш, редакцияга юборишдан аввал таниш-билишларга ўқиб бериш, кўнгил тўлгунча устидан ишлаш шеърни пишитади.

Ёзган одам шеърнинг қаери бўш, қаери тузук чиққанини бошқалардан кўпроқ билади. Ёзган нарсадан кўнгил тўлганда ҳам, «бопладим» деб қаноат ҳосил қилиш яхши эмас. Ф. Абдураҳмонов, Х. Жўраев, Йўлчи Раҳмон, З. Тожиев, Ҳ. Эшбоев, Ҳ. Исмоилов, Б. Мамасолиев, Н. Муҳаммадиев, У. Мусаев, М. Мамедов, А. Ҳамроқулов, Қ. Мамиров, А. Раҳимқулов, андижонлик Л. Боймирзаевалар ўзига, ижодига талабчанроқ бўлишса яхши шеърлар ижод қилишларига ишончимиз комил. Маълум даражада билим, тажриба тўпламасдан, ҳаётни ўрганмасдан, халқ оғзаки ижодини пухта билмасдан, ўзи-ўзига қаттиққўл, талабчан бўлмасдан туриб адабиётда ўз овозига, услубига эга бўлиш, ҳаётнинг ҳали қаламга олинмаган қирраларини кашф этиш мумкин эмас.

Ўлкамиз кенг, сахий ва гўзал, одамларимиз азалдан дидли, мусиқа ва шеърга ихлосманд. Улар орасидан кўплаб истеъдод чашмалари чиққан, бундан буён ҳам жўшқин чашмаларнинг кўзлари очилаверади.

ХАВФ-ХАТАРГА ЙЎЛ ЙЎҚ!

Бепоён Ватанимизнинг кўп тармоқли пўлат изларида ҳар куни минглаб юк ва пассажир поездлари ҳаракат қилади. Буларни Локомотив бригадалари, машинистлар ва уларнинг ёрдамчилари бошқариб борадилар. Пассажирларни ва юкларни хавф-хатарсиз белгиланган манзилга элтиб қўйиш уларнинг ҳушёрликларига боғлиқ. Шунинг учун тиниқиб дам олмаган, ўзини бутунлай соғлом ҳис этмаган машинистларга бу муҳим вазифани ишониб топшириб бўлмайди. Айниқса, маст бўлиб ишга чиқиш жуда хавфлидир.

Шундай хавфнинг олдини олиш мақсадида Тошкентда ва бошқа темир йўл станцияларида ишга чиқувчи Локомотив бригадаларнинг соғлигини текширувчи медицина кўриги жорий этилган.

Тошкент юк-товарь станциясининг медицина пунктига машинист билан унинг ёрдамчиси кириб келди. Махсус дафтарга улар қандай дам олганликлари ва ўзларини қандай ҳис этаётганликлари ҳақида ёздилар. Шундан кейин, навбатчилик қилаётган медицина ходими уларнинг температурасини ўлчади, қон босимини, томирларнинг қандай ураётганини текшириб кўрди. Бретор ва Чернявский ўртоқлар соғлом, улар поездни бемалол бошқаришлари мумкин, деган хулоса чиқарилди.

— Сизларга, оқ йўл!

Медицина ходими ишга келувчининг қиттак бўлса ҳам спиртли ичимлик ичганини сезса ёки ш у б ҳ а л а н са бас. Унга Мохов ва Шинкаренко яратган шиша труба орқали нафас олдиради. Шиша трубадаги пахта сарғайса, у киши спиртли ичимлик ичганлигини кўрсатади ва ишга чиқарилмайди.

— Дастлаб баъзилар бу приборга чап бермоқчи бўлишди, — дейди фельдшер А. Бакширова. — Лекин уринишлари фойдасиз бўлиб чиқди.

Йўл сафари хавфсиз бўлишлиги учун ҳар куни юзга яқин киши ўзига хос ва синчков медицина комиссиясининг кўригидан ўтяпти.

В. ДМИТРИЕВ.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Фридрих Карл Кауль

ЭЙХМАН ИШИ

Шундан сўнг Серватиус умуман ўлим жазоси қўлламасликни ва хусусан бу жазони Эйхманга нисбатан қўлламасликни талаб этади. Унинг фикрича, судья ер ҳуқуқлари билан шуғулланиши керак. Унинг Эйхман устидан ҳукм чиқаришга ҳаққи йўқ. Эйхман қилган ҳарбий жиноятларда, аслида, давлат айбдор. У давлат ағдарилди. Бунинг сиёсий ғоялари ҳам ўчириб ташланди. Эйхман ўз вазифасини бажариб қилган ишларни замини йўқолди. Айбдорлар бошқа ёқда қолиб, Эйхманни айблашяпти. Урушдан кейинги ҳаёт буни исботлаб турибди...»

Шундан сўнг жаноб Серватиус яна қўшиб қўяди:

«Унинг ички дунёси ўзи ёзган китобдан, ёшларни огоҳлантирганлигидан ҳам кўриниб турибди. Бу айбланувчининг ўзини оқлаганлиги ҳақидаги ягона далилдир».

Ҳимоячи ўз сўзининг охирида ўлим жазоси ҳақидаги ҳукмни бекор этишни талаб қилади.

«Агар Исроил суди айбланувчи устидан ҳукм чиқаришни ўз зиммасига олган экан, бу ҳукм Федератив республикада чиқариладиган ҳукмдан кўра оғирроқ бўлмаслиги керак. Ваҳоланки у ерда ўлим жазоси нима эканлигини билишмайди...»

Эйхманга сўнгги сўз берилади.

«Мен адолат бор деб умид қилган эдим,— дейди у,— ҳозир эса ҳайрон бўлиб қолдим. Мен хизмат вазифамга, қасам қабул қилиб бажараётган ҳарбий вазифамга амал қилганман, холос».

У ўзининг буйруқларни бажарганлигини ҳисобга олишни сўрайди. У раҳбар доираларида бўлган эмас. Ваҳоланки, раҳбар доираларнинг қурбонини, яъни ўзини эмас, ўша доираларни жазолаш керак. У ҳеч қачон яҳудийларни таъқиб этмаган. Ўз бошлиқларининг буйруғини бажарган, ўз қўли билан одамларни ўлдирмаган.

«Мен ёшлигимданоқ одоб қоидаларига риоя қилишни ўрганган эдим. Лекин давлатнинг талаби билан шахсий туйғулардан воз кечиб, ижтимоий вазифаларга бўйсунишга мажбур бўлдим. Мен давлатнинг буйруғини бажаришга маҳкум этилган эдим».

Ўзининг фикрича Эйхман ваҳший эмас. Уни ваҳшийликка ўргатишди, холос. Бу ерда унга туҳмат қилишяпти. Акс ҳолда уни жиноятларнинг «ягона» айбдори ҳисоблашмас, Буэнос-Айресда тутиб олиб, Исроилга келтиришмас эди.

«Мен шундай қилиб бу ерга келиб қолдим. Энди эса бошқаларнинг гуноҳи учун жавоб беришга мажбур бўлиб ўтирибман...»

Эйхман шу сўзлар билан ўз нутқини тугатди.

Раис мажлисни 1961 йил 15 декабргача кечиктиради. Бу мажлисда — суднинг 121-мажлисида ҳукм тасдиқланди. Раис бош прокурорнинг фикрига қўшилмаган ҳолда, Эйхман қилган жиноятлар учун ўлим жазоси мажбурий эмаслигини айтади.

«Биз бу ўринда қандай жазони қўллаш ҳақида яна ўйлаб кўришимизни айтмоқчимиз».

Раис бу ҳукмни нацистларни жазолаш ҳақидаги қонун чиққанидан кейин анча ўзгаришлар рўй берганини айтиш билан асосламоқчи бўлади. Сўнгра у Эйхман қилган жиноятлар ниҳоятда оғирлиги ҳақида қисқача тўхталиб ўтади.

«Бизнингча айбланувчи ва унинг сафдошлари учун энг оғир жазолар қўлланиши керак... Шунча йиллар давомида бундай кўп жиноят қилган шахс қонундаги энг оғир жазо билан жазоланиши, юқоридан берилган ҳеч бир буйруқ уни ўзгартира олмаслиги лозим».

Раис ўз сўзини тугатар экан, баланд овоз билан шундай дейди!

«Яҳудий халқига, бутун инсониятга қарши ҳарбий жиноят қилган Адольф Эйхманни суд ўлим жазосига ҳукм қилади. Лекин гарчанд у жиноятчи ташкилотларда иштирок этган бўлса-да, суд бунинг учун уни жазоламайди. Бизнинг ҳукмимиз мана шу!»

Судьялар залдан чиқиб кетишди. Эйхман ўзининг ойнаванд кабинасида беҳуш одамдек туриб қолган эди. Унинг устидан қузғалган суд процесси тамом бўлди.

1962 йил 15 февраль куни адвокат Серватиус Кёльн шаҳридан Иерусалим Олий суди адресига авиа заказ хат юборди. Бу мактубда айбланувчини Аргентинадан мажбуран ўғирлаб келинганлиги қонундан ташқари бир ҳол эканлигини, мазкур масалада тағин ўн беш гувоҳ сўроқ қилиниши лозимлигини, Геттегендаги доцент доктор Серафимни нацист ташкилотларидаги буйруқларни текшириб кўриш учун эксперт сифатида чақириш зарурлигини айтиб арз қилган эди. Бундан ташқари у айбланувчининг дастлабки ахборотларини текшириб кўриш учун уни гувоҳ сифатида қайта сўроқ қилинишини талаб этган эди.

1962 йил 21 март куни бундан бир йилча аввал суд бошланган ўша залнинг ўзида иш тағин қайтадан кўрила бошланди. Яна зал одамлар билан тўлиб-тошди, яна полициячилар назорати остида Эйхман ўзининг ойнаванд кабинасида саҳнага олиб чиқилди. У суд иши қайта кўриб бўлингунча — 1962 йил 29 мартгача жим ўтириб тинглади. Ўлим ҳукми чиқарилганидан кейин у анча кексайиб қолган эди.

Адвокат Серватиус ўз нутқида яна суднинг ўлим ҳукми чиқаришга ҳаққи йўқлиги ҳақида, Эйхман буйруқларни мажбурият юзасидан бажарганлиги, агар бажармаса ўлиб кетган бўлиши ҳақида қайта-қайта гапирди. Бундан ташқари у Эйхманни ўлим ҳукми билан жазолаш қонуни урушдан сўнг анча вақт ўтгач чиқарилганини айтиб, ҳукмни қонундан ташқари деб ҳисоблайди. Бунга жавобан бош прокурор шундай дейди:

«Гарчанд Эйхман 1950 йилда чиқарилган қонунга биноан айбланган бўлса-да, унинг жиноятлари, шу жиноятларни қилаётган пайтдидаёқ ўлим жазосига лойиқ эди».

Бу масалада бош прокурор яна шундай деб қўшиб қўйди:

«Эйхман қайси мамлакатда жиноят қилган бўлса, қайси мамлакатда қонунга хилоф ишлар қилган бўлса, ўша давлат унинг жазосини беришга ҳақлидир. БМТ аъзоси бўлган ҳар бир давлат уни яширинган жойидан тутиб топширишга мажбур эди. Эйхман 18 мамлакат учун жиноятчидир. Шу давлатларнинг ҳар бири унинг устидан ҳукм чиқаришга ҳақли эди».

1962 йил 29 май куни Олий суд айбланувчининг шафқат тилаб ёзган арзини рад этди. 1962 йил 31 май куни эса Исроил давлатининг президенти унинг гуноҳидан ўтишдан воз кечди. Худди шу куни соат 23 дан 58 минут ўтганда Эйхман осиб ўлдирилди.

Немисчадан К. Вармбранд ва В. Васильков, русчадан У. Ҳошимов таржимаси.

(ОХИРИ. Боши газетанинг 8—30 октябрь ва 1—29 ноябрь сонларида).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Телевидение

30 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Қизил галстук** тележурнали, 19.00 — **Корейс, татар қўшиқлари ва рақслари.**

20.00 — **Эртаги кун программаси.**

Рус тилида: 20.05 — **Одамлар ёки ҳайвонлар** телепостановкасининг 3-қисми.

20.50 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Топтижка** (болалар учун), 18.40 — **Тошкент янгиликлари,** 18.50 — **Ёш музикачилар,** 19.30 — **Стретфордлик киши** (телеспектакль).

Ўзбек тилида: 21.20 — **Рассомлар — болаларга,** 21.45 — **Тошкент янгиликлари,** 21.55— **Давр белгилари, XX аср** (ҳужжатли фильмлар).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 30/XI да **Майсаранинг иши.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/XI да **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/XI да **Қалам қошлигим.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан, ўзбек цирк коллективи ва қизиқчилар группаси.**

Кино театрларда

30 НОЯБРДА

Уруш ва тинчлик (2-серия)— САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 5 ярим ва 7 яримда).

Улар солдатлар изидан бордилар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА», «ДРУЖБА» (2-залда), НАВОИЙ номли, «СПУТНИК», «ВОСТОК» (кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 9-45 минутда).

Ноктюрн — «МОСКВА», СОБИР РАҲИМОВ номли, «МИР» (кечқурун).

Шайтон арава — «ДРУЖБА» (1-залда кечқурун).

Дадил қадам (ўзбек тилида 1 ва 2-серия)— НАВОИЙ номли (кеч соат 7 да).

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари редакцияси коллективи газета ходими Эльвира Сергеевна Адайкинага отаси **Сергей Тимофеевич АДАЙКИНнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Киров кўчаси, 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими — 3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони В3-65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — В38142).

30 НОЯБРЬ, 1966 Й. Р. 16162 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. Г. 2912.